

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 4. IV aastakäik

TEATAJA

15. veebruaril 1929.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	» 1.50
Välismaale . . .	» 5.00
Poolaastas . . .	» 3.00

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval
12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk.	kr. 40.00
1/2 "	» 22.00
1/4 "	» 12.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Võitlus õiguste eest. Reklam ja äri Kaupmeeste ja töösturite koosolek 6. veebr. Laevade prahturu seisukord ja väljavaated eelolevaks navigatsiooniks. Kindlate hindade tähtsusest. Paberiturg ja tema väljavaated. Jätkolud mull ja Baltimeres. Saksa tssemenditööstus 1928. a. Mõned ärimete aksloomid. Elektrimasinate ja tarbeasjade alase ja väljaveost. Belgia asumaade poliitika. Kaubandus-tööstuskoda teateid. Maa-seaduse täiendamise ja muutmise seaduse elluviimise määrus. Teateid äride registrist. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Võitlus õiguste eest.

Need ajad pole veel kaugel mere taga, mil arvati, et suurtööstus Eesti majanduslikus elus etendab peaosa. Eeldusi selleks oli, sest suur maailmasõda ja pärastine vabadusvõitlus jättis suurima osa meie suurtööstusettevõteteid terveks ja endise Vene valitsuse ajal asutatud ja ellukutsutud tehased ning vabrikud olid küllaldaselt tugevad selleks, et oma valmistusega mitte üksi varustada väikest Eestit, vaid võistelda ka kaugematel turgudel.

Noil aegadel valitses mõnel pool arvamine, et meil põllumajandus erilist tähelepanu ei vääri. Tuletame meele vaid Asutava Kogu ja esimese riigikogu päevi, mil seadusandlikus kogus põllumeeste huve õige vähe rahuldati. Tööstus pidi olema kõik, mis peale selle, jäi teisele plaanile.

Et sarnane ühekülgne poliitika oli vildak, seda on möödunud ja praegused ajad käega katsutavalt näidanud.

Kuid tolleaegne vildak poliitika sundis põllumehi oma ridu korraldama. Mida rohkem põllumajanduse huve ignoreeriti, seda rohkem jõudsid põllumehed arusaamisele, et oma õigusi ja huve ainult võitlusega võib kaitsta. Selle võitluse järele on põllumeeste erakond, mis Asu-

tavas Kogus kõigest 8 meest suur oli, praeguses riigikogus suurimaks fraktsiooniks välja kujunenud.

Nüüd ei saa seadusandlik koda enam nii kergesti põllumeeste tahtmise vastu talitada. Nende häältega tuleb arvestada ja arvestatakse ka. Põllumehed on seadusandlikul alal palju kätte saanud, kuid see pole neile iseenesest sülle langes, vaid visa võitluse viljana kätte võidetud.

Samast pilti näeme ka asunikude juures

Nad ei leidnud poliitilistelt erakondadelt küllalt oma huvide kaitset, milline asjaolu sundis neid korralduma ja iseseisvalt võitlusse astuma. Tänapäev ei tihka keegi tulla kinnitama, nagu oleks see vaev neil olnud asjatu: asunikkuude rühm on riigikogus praegu tähtsamaks rühmaks, millela raske on ühtki valitsust moodustada. Ja asunikkuudega arvestatakse; neile on antud metsad ning maad, odavaprotsendilised laenud ja asunduskapitalid. Asuniku hääl on võimas, sest tal on oma kaitse riigikogus.

Majaomanikud ei ole küll suutnud endale suurt esindust luua, kuid ka kaks häält seadusandlikus asutuses on midagi väärt, millest teine kord palju võib oleneda.

Vaeslasteks riigikogus on jäänud meie kaupmehed ja töösturid. Nende huvid leiavad seal vaid niipalju kaitset, kui palju mõnel riigikogu liikmel arusaamist on kaubanduse ja tööstuse tähtsusest meie rahvamajanduses. Praegu toidetakse kaubandust ja tööstust seadusandlikus töös neist raasukestest, mis poliitiliste parteide ja teiste kihihuvi ringkondade pudrukaunist maha varisevad.

Seepärast kõlab rohkem küll pilkena kui tõena Tartu lehe kirjutis kellegi K. K. sulest, kes tihkab tulla kinnitama, et kaubandus-tööstuse huvid seadusandlikul tööil tarvilisel määral olevat kaitstud.

Kuidas selle „kaitsega“ aga tegelikult lugu on, seda näeme juba sellest, et praegu riigikogu sotsiaalkomisjonis on tööliste ja teenijate haiguskindlustusseaduse eelnõu arutelul, milline eelnõu, kui see kord saab seaduseks, ümmarguselt 200 miljonit senti uut maksukoomatust meie äri-ringkondadele peale ähvardab veeretada. Kaupmeeste ja töösturite esindajaid aga selle seaduseelnõu arutamise juure seni ei kutsutud ega Kaubandus-tööstuskoja arvamist selles asjas ei küsitud seni, kui Koda seda erilisel veel kord pidi paluma.

Sarnaseid näiteid võib palju tuua.

Kõik see sunnib kaupmehi ja tööstureid järele mõtlema, mida ette võtta, et seadusandlik koda nende õiglaste huvidega rohkem hakkaks arvestama. Kaupmehed ja töösturid ei nõua, et neid asetataks mõnele eesõigustatud seisukohale, nagu seda näiteks asunikud tänapäev on; küll nõuavad nad aga, et nende õigusi jalge alla ei tallataks ja neid katsejärele ei tehtaks, kellest kahju ei ole, kui ta kaob.

Kaupmeeste ja töösturite organisatsioonid on tulnud otsusele, et vaja on ennast ka poliitiliselt panna maksma.

See ei ole kerge ülesanne meie poliitiliselt killustatud kaupmeeste ja töösturite peres. On ju õige, et nii palju kui kaupmehi, nii palju on erihuve ja ilmavaateid. Neid ühendada ja ühtlustada on ju raske. Aga mitte võimatu. Sest kui karja ähvardab hundi poolt hädaoht, siis unustavad härjad enestevahelise võitluse ja sirutavad sarved hundile vastu.

Kaubandus-tööstuskoda, kui väljaspool poliitilist võitlust seisev asutus, jääb loomulikult selles võitluses kõrvale. Ei ole aga keelatud kaupmeestel ja töösturitel, nagu teistelgi riigikodanikkudel, poliitilisest tegevusest osa võtta. See on otse iga õige demokraatliku riigi kodaniku kohus. Kui meie majandus-ringkonnad praegu kurdavad, et nende soovidega Toompeal ei arvestata, siis peaksid nad samal määral kurtma ja kahjatsema ka seda, et nad tänini poliitilises tegevuses käed rüpes on hoidnud ja oodanud, et teised nende eest kastanid tulest välja tooksid.

Õiguskõrgus riigis on loomulik, et iga kiht võitleb oma õiguste eest. Halb on see võitlus muidugi siis, kui ta on juhitud ainult kitsastest kihihuvidest ja üldriiklikud huvid sealjuures unustatakse. Seda tuleb ka kaupmeestel ja töösturitel poliitilisse võitlusesse astudes mees pidada. Aga rahvamajanduse huvide kaitseks välja astuda on aus, sest ei või püsida riik, kui tema kodanikkude majandust õhnestatakse. Riiklik heaolek põhjeneb tema kodanikkude jõukusel, õitseval põllumajandusel, kaubandusel ja tööstusel. Selleks kaasa aidata on igaühe kohus.

Eelolevad riigikogu valimised peavad näitama, kas meie kaubandus-tööstus-ringkonnad on küllaldaselt küpsed poliitiliseks tegevuseks või tuleb neil veel oodata ja kasvada. Tuleproov seisab ees, kuidas tulevad meie kaupmehed ja töösturid sellest välja?

R. B.

Reklaam ja äri.

Reklaami ülesanne on: asjad, kaup, tööstussaadused ei lähe inimese juure, reklaam viib inimese nende asjade juure ja avatleb inimese neid omandama.

Reklaam nõuab suuri kulusid, aga reklaam tasub enda ka rikkalikult ära. Teatud kaubaartikkel peab olema publikul alati silmis ja kõnelemiseks suus, siis ta nagu meelitab publiku enda juure.

Meie rahvas näeb vähe reklaami ja meie kaupmeeskond ning töösturid mõistavad endid vähe reklaamida. Kõik on just nagu mingisugu-

se eesriide taga — ja ostjagi poeb just nagu vastumeelselt selle eesriide taha ainult siis, kui viimane häda on käes. Publik peab tundma end äride keskel võimalikult hästi mugavalt, siis ta tahab seal käia, ja tal peab olema tundmus, et temale äri ei vahi ainult ahnete rahahimuliste silmadega otsa, vaid ka oma poolt ostjale ostmise teeb väga meeldivaks toiminguks.

Võtame väikesi tähelepanekuid. Meie läheme siin mõnda kohviku või restorani ei mitte ainult, et seal süüa ja juua, vaid et ka kodusest, mugavalt istuda ja ka mitmesuguseid asju toi-

mida. Kus on hea olla, sinna tuleme alati. Ei ole midagi väärt, kui kuulutame, et mugav kohvik, mugav kõrts — ikka peab ta ka tõesti olema mugav. See mugavus on kõige kindlamaks reklaamiks, et äri läheks. Meil puudub nendes ärides mugavus igal pool. See kasvab pikkamööda äride võistluse kaudu. Aga puududa ei tohiks need asjad, mis on istujale väga vajalised. Kirju on tarvis kirjutada, aga vist väga vähe on neid kohti meil, kus kirjapaber ja -ümbrik on saadaval. Seda minnakse siis „tegema“. Ja kirjajamarki ei saa meil kustki peale postkontori. Ja ometi istuks inimene healmeel kuskil, kirjutaks oma hädavajalised kirjad, tunneks end inimesena. Olen olnud küllalt võõrsil ja seal on sarnased asjad iseendast mõistetavad. Egas inimene ei ole paljas koduloomake, tal on küllalt huvi teiste inimeste keskel viibimiseks. Aga ta viibib seal, kus on hea viibida. Muidu jääb tundmus, et sinult ainult tahetakse võtta, mitte midagi aga anda. Ja ega mark üksi ei puudu!

Veel üks asi. Kui meil inimene on ilma taskukellata ja on linna südamest veidike eemal, siis ta muidu aega teada ei saa, kui kõndigu kesklinna. Narva maanteel on kellakauplusi terve rida. Mis oleks nendele parimaks reklaamiks kui tänavale kella ülesseadmine! Inimestel oleks heameel sarnastest kellaäridest ja nad päris alateadlikult läheksid sinna, kui on kella tarvis. Heidelberg on maa-alalt kolm-neli korda väiksem Tallinnast — väike kokkusurutud majadega pesa, kus elab 70.000 elanikku. Seal astu ja istu kussa tahad, kellameistrid on tänavatele oma äri ette sarnasel arvul kelli seadnud, et aega võid näha mitmelt poolt korruga. Elav kell on ju tõesti mõnusam reklaam kui maalitud kell halval, näotul sildil. Elav kell aitab tõsta meeleolu selleks, et vaja on kell muretseda tasku. Ja kellasepa vastu on süda soe, et ta oma kaaskodanikkude olemise teeb paremaks oma reklaamiga.

Valgusreklaam on samuti mõjuv abinõu ja ühtlasi kodanikele väga mõnus. Kui ilmalinnad õhtuti säravad tulemeres ja paiguti on valgemed kui päeval, siis tuleb see peamiselt äride valgustamisest. Ega siis linn sarnast luksust luba. Vaateaknad, poogenlambid, tuline liikuv reklaam, nimele välkumine, värvilised tuled vaheldumisi — see on suurlinnades nagu põlevate serpentiinide mäng bulvaaridel, nagu kirju maskipidu, mis inimesi endasse neelab. Valguse poole tõmbab inimene samuti nagu koiliblikad lendavad tulle. Kinodel on tuli enda käest ja nende valgusmeri tõmbab sinna väga palju inimesi kokku. Kui vähe käidaks nendes kinodes, kus esine oleks

pime nagu väikese vürtspoe ees. Valguses elab soojustunne, ja soojus on mugav, soojus võidab füüsiliselt ja hingeliselt.

Meie ärid on valguseandmisega tõesti väga kitsid ja meie linn pime ja jube õhtuti — mis mõnu see on! Ja mis rõõm on osta ja tarvitada ja ka produtseerida keset mõnutust!

Meie vaateaknad?. Kui vürtspoodlikult maitsetud ja puid-padised olid nad veel üsna vähe aastaid tagasi. Meie arvasime siis vist, et küllalt hea on, kui laome aknale võimalikult palju kaupa inimestele „teadmiseks-võtmiseks“. Sukad, traksid, kindad, aluspüksid, ridikülid, kõik, kõik segamini! Aga sellest ei jatku kaugeltki küllalt. Meie oleme julmid kunstide vastu, kunst ei too kamaluga kassasse ja kunst on omandamiseks väga kallis. Aga ega meie seepärast kunstipärasest ja ilust mööda saa. Rahvahulkadel, kes kunagi huvi ei tunne kunstinäituste vastu ja sinna, võib olla, jalagagi ei lähe, on ikkagi oma tugev kunstiline tunne, mille mitterahuldumisel ta tüdimust tunneb ümbruse vastu. Ilu liikumises, ilu joontes on ülim alateadlik käsk inimekonnale. Kui kuulus roomlane Ovidius 17 käsku andis naistele, mis nad peaksid pidama, kui tahavad meeste südameid murda, siis võttis ta esimeseks käsuks, et kata end kooskõlalisele oma kujuga ja omanda oma figuurile vastav kõnnak. Vaateakna kohta võime sedasama öelda natukene teiste sõnadega: kauba sisule orgaaniliselt vastav vormi leidmine ja väljapanekutele iseloomult vastav joonte rütm. Peab silmas pidama asjade horisontaal- ja vertikaaljoonte iseloomu. Ei või lamedaid asju näidata vertikaalses seadendis. Nii nagu naine väga hästi tunneb volangide ja plisseerimise saladusi, nii tahab tema vaateaknal samuti näha kunstilisi illusioone nende õiges rütmis.

Nii on tähtis, et just moeärid väga arvestaksid naiste intuiitiivse maitsega. Naine valib lõpmatuseni värvide kooskõla ja naistel on selles maitset küllalt. Loomulik, et vaateakna-seadja peab olema haruldaselt hea maitsega, kui tahab korraldada akna, mis naisi sunniks peatuma äri hea kauba imetlemiseks. Samuti ei tohi olla aken liialt kirju ja kaubarohke. See ei võimalda harmoonia saamist ja koormab silmi nagu kirju mustlase hobune. Peab silmas pidama ka, et raskekaalulised asjad ei oleks segamini kergetega, kergemad koguni madalamal rasketest. See toob silmale segimineku vormide tõelisest rütmistundest. Suvikleit ja raske karusnahkne mantel ei kõlba kõrvuti — kaalud ei ole tasakaalus. Veel kurjem oli näha, kui üks ärimees-

test oli kombineerinud vaateaknale talvemaastiku ja sinna välja pannud ka suviriideid!

Vaateaken peab olema kunstiloogikaga hoolsalt läbi kaalutud kunstiteos, kus on hoolsalt arvestatud asjade iseloomuga ning ka inimestega, kes üht või teist kaupa tarvitavad. Viimaseil aastail on meil sellel alal õige palju edu märgata olnud. Meil on juba väga ilusaid vaateaknaid. Ärimees võib kunsti mitte armastada, aga hea reklaamiandega ärimehena peab ta olema hea kunstimaitsesega inimene. Need kulud, mis ta teeb hea vaateakna saamiseks, tasuvad end mitmekordselt tagasi. Samuti lahkus ja vastutulelikkus äris. Meil veel mõne aasta eest ei olnud peaaegu võimalik minna raamatuärisse, et seal raamatute sisu silmitseda. Pidi kohe ostma. Nüüd on mitmes äris teisiti. Uuemad teosed on laual vaatamiseks. See on väga hea: võid võtta tooli, lehitseda ja omandada seda, mis vaja.

Mis meil veel üsna lapsekingades, see on

reklaamiplakaat. Kui meil äri tahab mõnd plakaati oma kauba jaoks, siis tahab ta tingimata mõnd poolrealistlikku pilti. Ja et meie elus pole õiget plakaati osatud tahta, siis ei ole ka meie kunstnikel kogemusi plakaadi valmistamiseks — teevad ka vägisi pildi. Plakaat ei kujuta niivõrd asja ennast kui asja mõistet ja seda hoo- ning ülesannet, mis temal elus täita. Äri- elus on plakaadil suur ülesanne täita ja ärimehed peaksid oma huvides hoolitsema, et kunstnik võiks kasvatada end ka plakaadimeistriks. Võistlusi võiks ja peaks ärimehed sellel alal korraldama. Muidu veel anname kaua oma reklaami võime- test halba tunnistust meie näitustel ja messidel. Samuti on suur väärtus pildiga kuulutamisel. See teeb meil alles esimesi samme, aga võiks soovitada neid astuda hoogsamalt.

Reklaam — ei ole kulu, reklaam on tulu äri- ilmale

R. K.-P.

Kaupmeeste ja töösturite organisatsioonide esindajate koosolek.

6. veebr. 1929. a. Estoonia sinises saalis.

Kokku oli tulnud üle 20 kaupmeeste ja töös- turite organisatsiooni esindaja üle maa, 8 suu- rema ärilise tähtsusega linnast.

Koosoleku avas J. Puhk, selgitades põhjusi, miks käesolev nõupidamine on kokku kutsutud. „Poliitiliste erakondade omavahelises võit- luses“, ütleb hra J. Puhk, „jäävad majandusli- kud huvid ja ülesanded tihti peale tahaplaanile, seepärast ongi laiaulatuslikum töösturite ja kaupmeeste nõupidamine kokku kutsutud, et põh- jalikult kaaluda seisukorda ning samme, mida tuleks astuda selleks, et majandusringkondade huvid leiaksid väärilise tähelepanu nii valitsus- võimude poolt kui ka seadusandlikus kajas.“ Pa- neb ette valida koosoleku juhataja. Koosoleku juhatajaks valitakse ühel häälel hra Joakim Puhk.

Hra J. Puhk võtab uuesti sõna, arvustades pikemas kõnes väärsamme meie majanduspoliiti- kas, tuues hulga näiteid sellest, kuidas meil lu- bamatult talitatakse majandusringkondade huvi- dega, millel tegelikult püsibki meie riigi- ning rahvamajandus. Ta ütleb kokkuvõttes järgmist:

„Riigi kandvamaks aluseks on tema majan- dus, millela on riiklik elu võimatu. Mida suu- rem rahvuslik rikkus, mida jõukamad riigi ko- danikud üksikult, seda tugevam riik ise. Seepä- rast peab riigivalitsus ning seadusandlik koda

hoolitsema eestkätt kodanikkude jõukuse ja ma- jandusliku arengu eest, kõrvaldades takistusi, mis halvavad tööstust, kaubandust, laevandust ja muud majanduslikku eraettevõtlikkust. Töös- tuse ja kaubandusliku tegevuse hoorattaks on eraalgatus ja peremehelik hool. Riik peab seda kõigiti toetama ning arendama, tõstes kodanikke- des töötahet ning edasipüüdmist.

Möödunud aastad näitavad, et meie poliiti- lised ringkonnad oma kitsastes parteihuvides ei võimalda küllaldaselt Eesti majanduslikku arene- mist ega anna küllaldaselt vabadust eraalgatu- sele ja ettevõtlikkusele. Ebamajanduslikud mak- sustamisviisid, liialdused sotsiaalseadusandluse alal ja ühekülgne suhtumine majanduselu nähe- tesse on põhjustanud rea majanduslikule elule halvavaid samme, mis meid majanduslikult um- mikusse ähvardavad viia.

Töösturid, kaupmehed, laevnikud, majaoma- nikud ja teised eraomanduse pooldajad ning ma- jandusaladel tegutsevad inimesed on tüdinenud „kõrgest poliitilisest mängust“ ja kõigist õnne- tumaist katsetest, mis tehtud meie rahvamajan- duse ning riigikodanikkude kulul. Seetõttu ole- me sunnitud tõstma oma häält kõigi majanda- jate nimel Eestis ja nõudma õigete majandus- likkude põhimõtete tunnustamist ning ellu vii- mist. Esitab rea teesiseid,

Järgmisena esines pikemas kõnes Tartu suurkaupmees ja tööstur A. Pääsuke. Ta ütles, et enamuse meie kaupmehi ja tööstureid on küll lootnud poliitiliste erakondade kaudu teostada oma soove ja viia ellu mõnesuguseid hädavajalisi seadusi ning korraldusi majandusalal, kuid need lootused on olnud petlikud. Leiab, et majandusringkondade seisukorda võib parandada ainult oma kutseesindus seadusandlikus kojas, kes oleks valvel majandusliikude huvide kaitseks. Rõhutab, et Tartu kaupmeeskond ja samuti töösturid täiesti ühinevad hra Puhki poolt ülesseatud teesistega. Avaldab kahetsust, et üleriiklik kaupmeeste liit Kaubandus-tööstuskoja ellu tekkimisest saadik pole enam avaldanud aktiivset tegevust, millise tegutsemine kutseorganisatsioonina oleks hädavajaline. Kutsub üles liidu tegevust uuesti elustama. Rõhutab edasi, et poliitilised lehed sageli ei hooli majandusringkondade elulistest huvidest ja soovib nende vastu tarvitada omalt poolt sõjariistaks kuulutuste milteandmist neile ajalehtedele, kes lausa ignoreerivad meie majanduse kandvamate tegurite, kaubanduse ja tööstuse, huve.

Hra M. Pung valgustab meie seadusandliku koja tegevust, eriti maksu- ja sotsiaalseaduste alal, näidates, kuidas siin erakondadel

puuduvad igasugused üldmajanduslikud seisukohad. Edasi selgitab kõneleja puudusi meie valimis-seaduses, kuid leiab, et mõned poliitilised parteid ei tahagi selles läbi viia tarvilisi parandusi. Parlamendis ja valitsuses on avaldunud suund, mis käib diametraalselt vastu majandusringkondade elulistele huvidele, lõpetab kõneleja.

Edasi esinevad kõik organisatsioonide esindajad kohtadelt, üksmeelselt kinnitades, et täiesti ühinevad selle hinnanguga, mida eelkõnelejad annud praeguse seisukorra kohta, ja pooldavad hra J. Puhki poolt esitatud teesiseid.

Hra A. Pääsuke Tartust esinedes teistkordse kõnega kutsus üles kandma üle maa töösturite ja kaupmeeste hulka seda vaimustust, energiat ja kindlat tahet asuda ise oma seisukorra parandamisele, mida väljendas tänane üksmeelne koosolek ja eriti hra Puhki oma süttavas kõnes.

Läbirääkimiste tulemusena võetakse vastu üksmeelne otsus: Seadusandlikku kotta tuleb viia majandusringkondade esindus.

Selle otsuse teostajaks valiti vastav komitee.

Koosolek, mis vahetpidamata kestis ligi 4 tundi, lõppes kell 16.30.

Laevade prahituru seisukord ja väljavaated eelolevaks navigatsiooniks.

Ins. E. Masik.

Teatavasti lõppes läinud navigatsioon Baltimere ja üldse trampvedudes võrdlemise rahuldava konjunktuuri tähe all kõikides meie tähtsamais trampvedudes, nagu metsamaterjalid Soomest, Rootsist ja Leningradist ning Valgest merest. Iseloomustuseks olgu nimetatud, et Lõuna-Soomest makseti aasta lõpul näit. Rotterdami 26—27 Fl./stand., kuna kevadel oli praht vaid 19—29 Fl. Samuti tõusid ka Danzigi süteprahid 1/—2/-tn. võrra. Kuna rikkaliku lõikuse tõttu Põhja- ja Lõuna-Ameerikas ka viljalaevade peabe suur nõudmine tekkis, siis olid aasta lõpul ka väljaspool, nagu Vahemere prahid, võrdlemise rahuldavad. Seisukorda iseloomustavad üldiselt läinud „K.-t.-koja Teatajas“ toodud Lloyd's Llisti indeksid. Kuid, et veel selgemalt näidata valitsevat olukorda, toome võrdlevad Rootsi (Svenska Handelsbanken) ja Daani indeksid. Rootsi indeks annab järgmise pildi (1913=100):

	Dets. 28.	Okt. Juuni.	Jaan. 28.	Dets. 27.	
Üldindeks	145	139	116	128	131
Rootsi sisseveos prahid	125	122	100	113	116
Rootsi välja-veos prahid	165	156	131	142	146
Süteveo prah.	110	110	93	103	98
Metsamaterjalide prahid	172	154	132	150	153
Pulpwood'i prahid	157	157	130	136	139

Siit näeme, et Rootsi metsamaterjalide veos oli praht 1928. a. dets.-kuu eest umb. 13% parem, võrreldes 1927. a. Süteveos ümmarguselt sama palju. Üldindeks näitas samuti 11% paremust. Sama pildi annab ka Daani üldindeks (liini- ja trampveod), mis näitas detsembris 1928. a. tervelt 15% paremust.

Käesoleva aasta jaanuari- ja veebruarikuus, kus paljud põhjapoolsed prahid ära langevad, ei suutnud turg Vahemere peale ja Inglise kontinendi süteveos ning rauamulla ja püriitide veos (kus meie laevad talvel tööd leiavad) ennast just detsembri kõrgusel hoida ning näitas vähest langemistendentsi, nagu see on harilik nähtus talvel, kus kogu tonnaash koondub sinna.

Kuid jaanuaris kui ka veebruaris on laevadele prahtide suhtes huvitavamad fow. metsaveo etteprahtimised, samuti meilt kui Soomest, Rootsist ja Venest. Esimesed prahid, mis siin pakuti, olid rohkem katseteks, nii et Lõuna-Soomest Londoni pakutavaid 39/—41/—DBB või Hollandi propse 19—20 fl. tōsiselt ei saanud võtta ning laevaomanikud ka sarnaste prahtide peale sisse ei läinud, ära oodates turu seisukorda, mis ongi juba paranenud 2—3/—vōrra.

Kuid viimasel ajal näib fow prahtituru seisukord Balti- kui ka Valges meres laevaomanikule veel soodsamas sihis arenevat ning väljaveatud paremate prahtide peale tõusvat.

Põhjus seisab käredate külma des, mis peaaegu kogu Baltimere on kinni pannud, nii et mitte üksi talvised metsaveod kesk- ja lõunapoolsest Baltimerest, vaid isegi sütevedu

Danzigist, samuti kui üldse Baltimere talvised veod on raskendatud. Ka võib käredate külmast nähtavasti järeldada metsamaterjalide veo sadamate hilist lahtiminekut, mitte üksi Balti, vaid ka Valges meres. Kuna aga Soome ja Rootsi kavatsesid eeloleval navigatsioonil mitte vähema kvantumi (umb. 2,2 milj. stand.) metsamaterjali välja viia ja ka Vene näib suurt rõhku panevat metsamaterjalide väljaveo suurendamisele (nii, et isegi detse./jaan mitmed laevad kuni 80/— prahiga Leningradi meelitati), siis põhjustab kahtlemata see kõik kokku suuremat nõudmist kevadel laevade peale, seda enam, et ka muud järelejäävad veod tulevad tagant järele ära teha

Selle kõige tagajärjel, eriti arvestades ka sellega, et veel küsitav on, kas Soome sadamatōllised isegi kevadeks streigi lõpetavad, teisest küljest aga on ähvardamas Poola söekaevanduste konflikt, mis bunkrisüte hindade vōib tõsta, — võib peaaegu kindlasti ette näha kevadist prahtide kindlust, samuti metsavedudes kui teistes trampvedudes.

Järelikult ei tarvitse ka meie laevaomanikud kiirustada mittedoodsate hindadega fow. prahtide võtmisel, vaid parem on oodata, mis ligemad ajad toovad.

Kindlate hindade tähtsusest.

Mõned inimesed kunagi ei osta midagi katsumata seejuures tingida. Õnnestub see neile, siis kiitlevad nad oma tuttavaile ja sõpradele „lõpmata odavasti“ ostetud asjadest. — „Mõtelge, küsisid enne nii ja nii palju, aga kui hakkasin tingima, saingi kauba nii ja nii palju odavamalt“. Nõnda uhkustatakse mitmel pool. Nagu teada, on naised eriti osavad ses toimingus, mida nad vahel peavad otse spordiks.

Nüüd küsime, kas on heast või kurjast sarnane kord, et äriees lubab oma kaubahindade üle tingida? Kas tuleb seda korda soodustada või tuleb kogu süsteem lõpetada?

Mõni äriees kardab kindlaid hindu kui tuld. Tema nimelt kujutleb, et ostjad käänavad talle selja, kui ta ei luba hindade üle tingida, nagu seda lubab tema naaber ja võistleja. Nõnda liigub ta vooluga ühes, ilma et võtaks ette midagi oma ostjaskonna tingimishimu vaigistamiseks. Kõik tema pingutused sihivad sinna poole, et ta milgi tingimisel ühtki ostjat ei kaotaks.

Kas see kord on meeldiv korraldike ost-

jate seisukohalt vaadates? Kõigepealt viivitab sarnane kord kaubategemist. Ostja seisab seal ja katsub libedalt enesele mõne sendi- või kroonilist kokkuhoidu saavutada. See viidab aega, sest peab ju äriomanik vähemalt moepärast natuke vastu panema hindade langetamisele. Selle ostja kõrval seisab teisi, kes ootavad oma korda. Nende kannatus pannakse sel viisil liig kõvale proovile ja nad lähevad oma teed, pahandades ebatäpsete ja kõikumate hindade pärast. Nad lähevad ärisse, kus hinnad on täpsed ja kindlad, ilma mingisuguse tingimise võimaluseta. Seal võivad nad oma ostud palju kiiremalt toimetada, seal ei tule kunagi küsimuse alla hindade muutmise, vaid küsimus seisab üksnes selles, kas kaup on hea, sobib ta teatavaks otstarbeks, on ostjal võimalik maksa küsitud hind. Hind on kindel. Muidugi nõuab ka praegu mainitud asjaolude arutamine aega, kuid ostmine läheb kindlasti kiiremini, kui ostjal meeles ei mõlgu võimalust kaupa ehk natukenegi odavamalt saada. Kiire tegevus on ärielus tähtis, eriti praegusel ajal, kus inimesed erandita on kannatama-

tud ja tahavad kõike toimetada ulikiirelt. Mida enam müüke jõutakse päeva jooksul toimida, seda suurem on muidugi ka päeva kassa.

Kaupmees peab peale selle arvestama oma lao väärtusega. Kui ta on sunnitud pidama kõikuvaid hindu ja seepärast loovutama kaupa igale ostjale, kes aga uksest sisse tuleb, — odavama hinna eest, kui see, mille ta alguses nimetas või mille ta võib olla vaateaknal välja pannud, siis peab ta vaateakna hindu määrates arvestama ka tingimise võimalusega. See moodustab siis lisa sellele, mida ta tingimata peab oma kauba eest saama, et müümise juures ka õiglasele teenida. Vaateakna hinnad on seepärast alati kõrgemad kauplustes, kus võib tingida, kui nendes, kus seda ei saa. Korralikud ostjad, kes kunagi ei alandu tingima, kohkuvad sarnaseist aknahindadest ja lähevad äridesse, kus aknahinnad on madalamad. Nõnda teeb siis tingimissüsteem, kus ta on maksvusel, ka sel viisil ärile kahju.

Oleks juba tõesti aeg, et inimesed võõrdusid arvamusest, et kaupa saab odavamalt nendest äridest, kus on tingimisvõimalus. Peaks olema ju päevaselge, et kaupmees — ilma enesele kahju tegemata — ei või minna nii palju alla poole oma võistleja hindadest. Isik, kes ostab kaupa sarnasest ärist, mis ainult ostja meelitamiseks pakub kaupa ükskõik millise hinnaga, aitab kaasa selle äri langemisele ja teeb kahju tõsisele kauplemistegevusele, mis peab austama väljaarvestatud hinnapiiri ka sellegi kiuste, et kaotab oma lühinägijad ostjad.

Küsib aus ostja: „Mis maksab see kaup?“, siis on muidugi naeruväärne nimetada hinda,

mida ei loodetagi küsimuses oleva kauba eest saada. See on ka ebaviisakas sarnase ostja vastu, kes oma küsimusega ei mõelnud mingit spekulermishinda, vaid just hinda, mida kaup tõesti maksab ja peab maksma. Igasuguse teise hinna nimetamine tundub sarnase ostja meelest hiljem kaupmehe häbematu katsena kiskuda enesele ülekohtuselt suurt kasu. Otsekohele mõtleb ostja loomulikult ei võta arvesse tingimise võimalust, millega äriomanik oli arvestanud hinna nimetamisel. Kaupluse väärtus langeb, kui äriomanik ostja meelest katsub „üle lüüa“ ostjat, kui see küllalt osavasti ei mõista tingida.

Pidades kõikuvaid hindu, millistesse on arvestatud ka tingimise võimalus, saavad kauba odavamalt just need ostjad, kes kaupmehest kõige vähem lugu peavad. Need jälle, kellele kunagi ei tule meele pidada kaupmehe poolt küsituid hindu spekulermishinnaks, vaid muutmata kindlaks ja kes seepärast kunagi ei tingi, on sunnitud maksma oma kauba eest just kallimaid hindu. Laja publiku hulgas on palju sarnaseid, kes vihkavad tingimist kaupmeest alanava asjaoluna. Miks siis just nemad, kes tahavad austada ja väärtust anda kaupmehele, kelle juurest nad kaupa ostavad, peavad maksma kõrgemaid hindu kui need, kelle silmis kaupmees ei ole midagi muud kui nülgi, keda tingimise abil tuleb vaos hoida? Õiglustunne juba nõuab, et igas äris oleksid kindlad hinnad ja needki nii madalad kui võimalik, tähendab seesugused, mis võimaldavad kaupmehele õiglase vaheltkasu. Ainult niisugune kord on õige ja jõuab hoida alal ostva publiku austuse kaupmehe vastu. „Kaup“.

Paberiturg ja tema väljavaated.

Eesti paberiturg, tema iseloom ja väljavaated. SSSR paberitööstuse renoveerimine. Soome paberi ja tselluloositööstus. Võitlus „Valdhofiga“. Saksa paberitööstuse poliitika.

[Meie paberi-, tselluloosi- ja puupapitehased on kahtlemata teguvõimsamad ja tootvamad tegevusharud, millised on suutnud leida kestmamat mahutust oma kaubale tänini rahvusvahelisel kaubaturul, missugune faktor meie üldväliskaubandusbilansi aktiivsuse suhtes ei esine mitte madala tähtsusega.

Selle edukuse algpõhjused peituvad suurel määral meie loodusvarade rikkuses, siis odavas tööjõus jne. Üldiselt aga muutub toormaterjaliga järjest ikka raskemaks. Ühelt poolt vähenevad metsarikkused silmnähtavalt, sest meie kaasaja

tehnik ja kultuurilised nõuded metsamaterjalide peale suurenevad ja süvenevad päevast päeva ja nende otstarbekohane rahuldamine sunnib kõikide maade tööstusi vaatama murega tulevikku.

Kuivõrra intensiivne on välispaberi ja tema kaupade sissevedu, seda illustreerib fakt, et möödunud tegevusaastal ainuüksi paberi sisseveo tolitamisest saadi ca 195 milj. senti. Sama intensiivne on paberipuude väljaveo tung, mille tollitamistest ka võrdlemisi auväärne summa riigi laekasse sattus, nimelt 102 milj. senti. Et tekkinud konjunktuur küllalt selge oleks, siis olgu märgi-

tud, et kogu meie paberitööstusega seotud tööpalgasumma samal ajal ulatus 147 milj. sendini. Arvesse võttes, et need arvud möödunud suvel eelarvekomisjoni istungeist ajakirjandusse pääsesid, on nad järelikult enam-vähem tõele vastavad.

Nagu eelpool alla kriipsutatud, omandavad kaasaaja tööstuses tselluloos ja temale sugulased orgaanilised ühendused ikka suurema tähtsuse. Kui mitte just kaua aega tagasi tema peatarvitajaks olid paberi- ja pappkaupade tööstused, siis on Nobeli surematu ja tähiseid loova leidusega lõhkeaine tööstus vägevaks tselluloosi nõudjaks tõusnud, mida riiklik võim kõigis maades erilise hoolega soodustab. Viimasel aastakümnel on igasugu lakkide, filmide, kunstnahtade, plastiliste masside, enam aga kunstsiidi tööstustega tselluloosi tähtsus veelgi tõusnud.

Ja kui dr. Bergiusel Saksamaal läheb korda tselluloosi niivõrra ümber töötada, et tavaline puumass seedimise organismis lahendatud — siis seisame leiduse juures, mille tähtsust mitte küllalt ei jõua hinnata.

Eesti paberi-, tselluloosi- ja puupapitööstus koosneb 5 paberi-, 3 tselluloosi- ja 2 puupapivabrikust. Siia võib arvata ka kaks paberi- ja pappkaupade tehast.

Omavahel kartelliseerudes on nad siseturul täielised tooniandjad, eriti selles osas, mis puutub rotatsioonipaberisse. Et kodumaa turg meie nõrga kultuurilise tasapinna tõttu kuigi laialtavalitlikke võimeid ei eelista, on peatahelepanu loomulikult koondatud välisurgudele. Meie paberiksport võrdus 1926. a. 33.282 t. paberile ka 1010 miljoni sendi väärtuses ja 1927. tegevusaastal vähe kõrgenedes 33.14 t. umbes 1014 milj. sendi ulatuses. Vaadeldes nende kahe aasta produktsiooni ulatust, võime tulla oletusele, et meie tehaste võime on enam-vähem kindlale piirile jõudnud ja edaspidiseks tõusuks on kaunis nõrgad väljavaated. Paberihinnad rahvusvahelisel turul on igatahes langemishoos, mis omavahelises võistlustuhinas veelgi alla surutakse.

Teiseks püüab igalpool, nii vanas kui uues maailmas, tendents esile tõusta oma kodumaalist tselluloosi- ja paberitööstust luua, millel riigikaitse mõttes, eriti lõhkeainetetööstusega seotult, võrratu tähtsus. Loomulikult kaitstakse siis teda igasugu kaitse- ja ergutustollivõrguga, mis välispaberi ja tselluloosiga kaubitsemisele tihti ülepääsmatuid tõkkeid loob. Seevastu püütakse aga igasugu abinõudega tooraine, paberipuude ja puumassi sissevedu soodustada.

Prantsusmaal, Kanadas ja Põhja-Ameerika

Ühisriikides on praegu keemiline suurtööstus agarasti selles suunas töötamas.

Viimase kümne aasta jooksul on meie paberil ja puumassil, kui mitte kõige soodsam, siiski kõige lähem Nõukogude Venemaa laialdane territoorium turuks olnud ja siia on Eesti rotatsioonipaberi suuremad saadetised läinud.

Tulevikus võib aga siit kõige piiratumat tegevusala eest leida. Asi on nimelt selles, et SSSR paberi-, tselluloosi- ja puumassitehased on viimaste aastate jõupingutuste tagajärjel hakanud pikkamööda toibuma sellest letargilisest seisukorrast, kuhu nad asetab maailmasõda ja sõjakkommunismi sünged aastad. Saksa-Ameerika tehniliste jõudude juhatusel ja kapitalide rakendusel on endistele ahervartele uus intensiivne töö tekkimas, mille edukaks tegevuseks ei ole puudust ei võrratust metsamaterjalist, odavast inimtööjõust ega laialdasest tagamaast. Igatahes teevad enamlased kõik, et vabaneda paberi sisseveost väljast.

Kui suur selle Nõukogude Venemaa paberi- ja tselluloositarvidus oli, selleks on ainult võrdsed ja ligikaudsed arvud olemas. Enne 1914.—18. aasta sõda tarvitas tsaristlik Venemaa aastas 536.500 t. paberit, 158.000 t. tselluloosi ja 61.000 tonni puumassi oma tööstus-, kultuur- ja administratiivaparaadi tarvete rahuldamiseks. Suhteliselt võttes tegi see ca 3.01 kilogrammi elaniku peale. Arvesse võttes, et tol ajal üle 80% kogu elanikkonnast olid kirjaoskamatud, võime selle vastu vähema osa kõigest kultuurist ja puha Bürokraatsiuse masina võimusest ettekujutust saada.

Venemaa uued isandad taipasid kohe, milline võrratu relv on heades kätes trükisõna heitluses oma vastastega.

Vist mitte kunagi pole ajaloos trükisõnaga nii võrratult võideldud, kui on osanud enamlased, kes on loonud evangeeliumi, mis on ühevõrra vastuvõetav Hiina kulile ja kõrgesti arenenud Lääne töölisel, mis siis veel naiivist Vene talunikust rääkida.

Kõik see propaganda, mis mürgitab kogu maailma — see nõuab muidugi kõigepealt paberit; et dekreete võidaks ellu viia — oli tarvis neid enne trükimasinast läbi lasta, mis jällegi paberit nõudis. Teiseks on Nõukogude elanikkude võimaline erksus võrratult elevam, kui enne maailmasõda. Miljonid sõjavangid, kes aastaid viibinud Lääne-Euroopa õhkkonnas — loomulikult ei jaksanud enam viibida selles oblomovschtschinas, kus nad 1918. a. hallitasid. Kui omal ajal jaapanlased õpetasid venelasi lugema ja kirjutama, siis tegid

sakslased ja austerlased seda suuremal määral. Sellest siis ka see paradoksaalne nähe, et võrreldes teiste esimese järgu vahenditega — nagu raud, riided, saapad — paberikvantum inimese peale, võrreldes enne 1914. a., suurt pole langedud, vähenedes ainult 3.01 kilogrammilt 2.80 peale. Kui suur on üldse paberi- ja puumassi sissevedu SSSR, sellest on muidugi andmed kõige kõikumavad. Mõnede andmete järele kõikumud see 1921.—25. aastate intervallis ca 67.375.000 kuldrubla eest paberit ja 9.876.000 k.-rubla eest puumassi — arvud, mille tõenäolisuse eest vastutuse jätame väliskomissariaadi arvele.

Eesti osa selles on olgugi tunduv, siiski äärmiselt kõikum olnud: 1921. a. 11.700 t., 1922. a. 19.500 t., 1923. a. 12.340 t., 1924. a. 14.500 t., 1925. a. 29.488,9 t., 1926. a. 24.454,6 t. ja 1927. a. 6.700 t. Viimane arv on miinimum — kogu eelmiste aastate elavast tegevusest.

Ühes meiega figureerib nii Nõukogude Venemaa kui ka rahvusvahelisel kaubaturul Soome, mis ka loomulik, sest meie olud on Soomega väga võrdsed.

Soomes, eriti aga paberi- ja tselluloositehaste suhtes peab seda alla kriipsutama, olles varustatud heade kogemustega nii valmistus- kui ka kaubitsemisaladel, on nad osanud kõige kasulikult ära kasutada maailmasõja soodsat konjunktuuri. Rida tehaseid, mis eelsõjaaegsete halbade töötingimuste juures isegi hoolekande alla sattusid, vabanesid nüüd, kus paberi- ja tselluloosihinnad iga päevaga kerkisid — kõigist oma kohustusist pankade vastu ja suutsid isegi noid laiaulatuslikke immobiile omandada, mis Soome tööstusele praegu võimsaks fundamendiks on.

Vene turu ajutine sulg ja tema nõrk absorbeerimisvõime sundis Soometki juba varakult ümber vaatama ja Inglise, siis Põhja-Ameerika turudel pinda sondeerima.

See ümberorientatsioon ei olnud loomulikult ilma valuta. Kõik Soome tehaste paberimasinad olid Vene turu kohaselt ehitatud — kuna Läänes sooturi teised mõõdud valitsesid.

Näiteks töötas kuulus Kymmene osatühisus veel 1924. a. suvel, kui nende ridade kirjutaja seal viibis, masinatega, mille laius 90" ehk 228 sm. Kõige võimsam masin samas tehases oli vaid ca 112" lai.

Samal ajal pöötasid Öhtu-Euroopa moodsamate tehaste masinad, mille laius 150—220", koosneses seejuures 2—3 rullist 68—73" laiad. Oma otstarbekohase ehituse ja pöörlemisvõimega 400 meetrit minutis-võimaldasid nad kuni 100.000 kilo-

grammi paberit päevas turule saata. Igatahes oli uute masinate ülesseadmine juba siis otsustatud.

Soome paberi-, puumassi- ja tselluloositööstust korrigeerivad kolm firmat, mille asukoht metsarikkas Edela-Soomes. Kymmene A/B, Enso A/B ja Tornatski kontsern. Esimene on soliidim ja kogu tema toodang ligineb 1/3 kogu Soome paberitööstuse võimest. 1924. a. produktsioon võrdus tehase juhatuselt saadud andmete alusel: 60.000 t. paberit, 30.000 t. tselluloosi ja 20.000 t. puumassi.

Umbes võrdne on ka Enso A/B tootmisvõime. Omal ajal, varsti peale maailmasõda, kartelleerusid kõik Soome paberi- ja tselluloositehased omavahel võimsaks kartelliks, siis aga tuli välisturgude jagamisel ja igale tehasele vastava kvantumi äramääramisel rida sekeldusi, mis selles seisid, et suuremad, nagu Kymmene A/B ja teised, ei tahtnud väiksemate soovidega suurt arvestada.

Nagu meil, on ka Soomes metsade laastamisest teravaid proteste esile kutsunud. Näidatakse õigusega, et aastane Soome metsade häving, 44 miljonit kantmeetrit, isegi ei ole tasakaalus loomuliku juurekasvuga. Juba nüüd on tehaste paberipuudega varustamine kui veel mitte muretäratav, siis igatahes raskendatud ja kulukas.

Kui sakslastel korda läheb Laadoga ligidusse uut 60.000 t. võimega tööstust käima panna ja viimasele Ida-Soomest veel vabu metsalanke kokku osta — siis on Soome metsad tõsiselt ähvardatud.

Igatahes on a.-s. Waldhofil kindel kavatsus tööle hakata, mis omakorda Soome ajakirjanduses suure elevuse on esile kutsunud. Ka riik ei saa maksva korralduse juures midagi teha, sest juriidiliselt on sakslaste kavatsus igapidi lubatud.

Lõppeks olgu Soome tööstuse illustreerimiseks mõned andmed toodud. Tema paberiekспорт 1927. a. tegevusaastal võrdus 223.460 t., tselluloosi 363.572 t. ja puumassi 102.185 t. Kaks viimast artiklit juhiti Inglise ja Ameerika turgudele.

Kõige iseloomulisem on praegu Saksa paberitööstus, niihästi oma valmistus- kui kaubanduspoliitika suhtes.

Esikätt on Saksa paberitööstuses kõige reljeefsemalt väljendunud tendents soodustada iga abinõuga paberipuude ja puumassi sissevedu ja teisest küljest iga hinna eest oma paberisaadustele välisturgu omandada. Viimases osas ei kohku ta isegi dumping'i eest tagasi. Saksa oma metsade tagavarad pole enam kuigi suured, et nendega rehkendada oma võrratu keemilise töös-

tuse nõuete rahuldamiseks. 1927. aastal vedas Saksamaa sisse 4 miljonit mt³ paberipuid, missugune arv tulevikus igal juhul kasvab. }

Kõrge kaitsetolli varjus, mis teeb võimatuks igasugu katsed välispaberile Saksa turule tungida, on Saksa kartelliseerunud paberitöösturid oma saaduste hinnad siseturul kõrgele tõstnud, et seda soodsamini välisurul võistelda, pannes kogu kahjud oma kaaskodanikkude õlgadele. See on seda kergem läbi viia, et Saksa aastasest toodangust — 520.000 t. — siseturu arvele langeb tervelt 400.000 t. Saksa siseturu illustreerimiseks toome järgmised andmed Saksa eriajakirjandusest.

Kogu 1927. aasta kestvusel realiseeriti välisurul Saksa raamatu- ja ajalehetrükipaberit, arvestamata tema prahi ja kõrge kvaliteediga, keskmiselt 32 Saksa penni kilogramm. Vahevahel veel odavamaltki. Siseturul müütas kartell alaväärtuslikku ajalehepaberit juba kestva 31 penni kilo. 1927. aasta alul langes Saksa paberihind eelmises kvaliteedis 31 pennini ja märtsikuus 30 pennini pro kilo. Samal ajal maksid Saksa tarvitajad alaväärtusliku ajalehepaberi eest ikka 31 penni kilo.

Veel huvitavam on pilt Saksa paberitööstuse dumpingist selle eksportpaberi alal, mis realiseeriti reparatsioonikonto arvel.

1927. a. maksti heakstegemiskomisjoni poolt firmadele ajalehepaberist keskmiselt 29,4 penni kilost, s. o. 5% allpool siseturu hindu.

1928. aastal avaneb järgmine ülevaade:

Kuu.	Reparatsiooni arvele müüdnud.	Saksa siseturu hind.
Jaanuar	29,7	31,0
Veebruar	28,9	31,0
Märts	29,7	31,0
Aprill	29,7	31,0
Mai	29,8	31,0
Juuni	27,1	31,0
Juuli	26,9	31,0

Tähendab, juulikuus oli hinnavahe tervelt 13 protsenti.

Võiks arvata, et reparatsioonikohustused nahturas on Saksa tööstusele välissurvel peale lisatud ja hinna määramine järelikult kaugeltki mitte vaba. Mitte midagi sarnast.

Reparatsioonigantuuri poolt püütakse kõiki kohustusi võimalikult raha arvele üle viia ja hinnatehded on täitsa vabad.

Saksa juhtiv jõud „Verband Deutscher Druckpapierfabriken“ koosseisust ise tunnistas möödunud sügisel Moabis ärapeatud kongressil: „Das Reparationsgeschäft, das wir mit Frankreich seit einigen Jahren machen, ist, das kann ich wohl sagen, einer der besten Exportgeschäfte gewesen.“ Näib kaunis kahtlane olevat, et Saksa paberivabrikud nüüd, kus igalpool tööstus hiigla jõupingutusi, teeb, enam kui 18% puhast teevad. Järelikult on siin tegemist dumpingiga, millist võimaldab teostada puudulik Saksa paberi tollitamise tariif oma enese kaasmaalaste arvel.

A. K.

Jäälolud meil ja Baltimeres.

E. M.

Käesolev talv töötab jääraskuste suhtes üle trumbata 1922. a., kus mäletatavasti kogu Baltimeri jääga kattus ning paljud laevad isegi Kieli kaanalis vigastusi said ja Daani väinadest läbikäimine oli võimalik vaid jäämurdjate abil.

Tallinna sõiduteed olid tänavu täiesti jäävabad kuni veebruari alguseni, kuid jaanuari lõpul alanud ja praegu kestvad külmad (kuni 32°) ühes S—O tuultega tõmbasid veebruari esimesel nädalal Tallinna lahe jääkatte alla ja juba 10. veebruariks oli kogu meri Tallinnast Hiiumaani kindla jääkatte all (4—6"), nii et jäämurdja „Suur-Tõll“ pidi algama tegevust 8. veebruaril. Kuna puhusid vaiksed SO ja O tuuled, siis ei tekitanud jää veel laevade liikumisele raskusi, ehkki liikumine sündis jäämurdja abil alates juba Hiiumaa otsast.

Samal ajal on Osti-pool Koksikari jääolud koguni rasked, nii et venelaste katse ka sel aastal veebruari alul 4 laeva Leningradist välja tuua, lõppes kahe laeva raskema avariiga ning kogu katse ebaõnnestumisega.

Riia lahes on juba jaanuari lõpust tugev jää ning veebruari alul on juba suuri raskusi olnud laevade liikumises Riiga, nii et jääkindluse ta laevade liikumine on saanud koguni kardetavaks.

Kuna Tallinna võrdlemisi vaba või kerge sissepääs, olid jääolud Kieli kaanalis ja ka Daani väinades veebruari alguseks võrdlemisi raskemad, nii et Kieli kaanalis mittejääkindlate laevade liikumine muutus hädakõlks ja kaanalis renni tahtihoidmine tegi raskusi. Veebruari keskpaigaks aga suleti kanal

vähematele, nõrkadele ja ballastis laevadele. Daani väinad aga külmasid veebruari esimesel nädalal täieliselt kinni ja isegi Beltid ja nende juurepääsuteed. Et Daanil puudub küllaldaselt arvul ajakohaseid jäämurdjaid, sündis siin punn ning seisak laevade liikumises Baltimerre, mille kõrvaldamiseks abinõusid hakati otsima. Ka üks Eesti laev, nimelt m.-l. „Virumaa“ (750 tn. dw.), mis Tallinnast veebruari alul vabas vees välja läks, ei saanud enam väinast läbi ning pidi Trelleborki jääpakku minema. — Ka teistes Baltimere lõunapoolsetes sadamates, nagu Stettiinis, Königsbergis j. m., tekitas jää suuri raskusi.

Saksa tsemenditööstus 1928. a.

Saksa ajakiri „Ziegel und Zement“ toob oma viimases nr-s pikema ülevaate Saksamaa tsemenditööstuse kohta möödunud aastal. Et selles ülevaates leidub nii mõndki, mis meile on huvitav, siis toon sellest tähtsama.

Juba alguses märgitakse, et 1928. a. kestes on Saksa tsemenditööstus ja -müük rahuldavalt arenenud ja ühinenud (teatavasti on Saksamaal tsemenditööstus Põhja-, Lääne- ja Lõuna-Saksamaa tsemenditööstuse liitudeks koondunud), tsemenditööstuse kogumüük on läinud aastal 7,5 milj. tonni peale tõusnud; kuna ta 1927. a. 7,3 milj. tonni ja enne sõda umbes 7 milj. tonni oli. Tsemenditööstuse koguvõime on praegusel ajal ümmarguselt 12 milj. tonni aastas. Möödunud aasta müügi tõus on ainult siseturu tarviduse arvel tõusnud, kuna tsemendi väljavedu on vähenenud; nii on 1928. a. väljavedu 1,075 milj. tonni 1927. a. 1,250 milj. tonni vastu; viimase arv oli jälle 1926. a. omast 25% võrra kõrgem. Väljaveo languse põhjustena nimetatakse esijoones töösturite oma loidust, kes välismaa turgudel möödunud aastal end mitte nii intensiivselt pole „sisse töötanud“ kui aasta varem; samuti on väljaveo langusele aidanud kaasa tsemendihindade langemine maailmaturul seal valitseva terava võistluse ja „dumping’u“ käsitamise tõttu. Läheda Ida ja Lõuna-Ameerika turgudel on veel arvestada tulnud sealsete maade oma tsemenditööstuse võistlusega, kes oma kodus on eelistatud ja end tugevasti arendab, näit.: Jaapanis, see maa on oma tsemenditoodangu, maailmasõjaaegsega võrreldes, pea neljakordseks tõstnud. Seevastu ei ole jälle läänepoolsed riigid oma tsemendi sissevedu Saksamaale ka mitte suutnud suurendada; vaid sissevedu on suurenenud ainult spetsiaaltsementide osas.

Jäätakistused Kieli kaanalis ja lõunapoolses Baltimeres on ka laevasõidu peale oma mõju avaldanud, nii et Tallinna sadam veebruari esimesel poolel üsna tühi oli.

See ülevaade näitab veel kord, kui võrra heas seisukorras on Tallinn võrreldes teiste sadamatega ja kui võrra ebaõigustatud on välismaade kinnitusseltside seisukoht, seades Tallinnat ühele ja samale astmele — Soome ja Riia lahe sadamatega ning viimasel ajal üldse loobudes jäävigastuste vastu kinnitamast.

1928. a. kestes on Saksa tsemenditööstuse valmistuskulud tõusnud peamiselt tööliste tasu, ametnikkude palkade, sõehinna ja veotariifi kõrgenemise tagajärjel; neist on tööliste tasu tõus umbes 10% olnud, kõikide nende asjaolude mõjul on valmistuskulude tõus üldiselt umbes 6% ja seda tõusu ei ole saadud kompenseerida ettevõtete mehaniseerimisega või täiendamisega.

Lõppeks tähendatakse, et 1928. a. kogu maailma tsemenditoodangut arvatakse 63 milj. tonni peale, 40 milj. tonni vastu 1913. a.

Saksa osa selles toodangus oli 1913. a. 18,5%, kuid 1928. a. langes see 12% peale. Belgia tsemenditööstus on peale sõda kõige intensiivsemalt arenenud ja seisab sel alal oma Euroopa võistlejaist esirinnas; tema toodang on ennesõjaaegsega võrreldes kasvanud kahekordseks. Moistagi on tsemenditööstuse kasvamine olnud tingitud tsemendi tarvitamise kasvamisest ja intensiivsest väljaveo arendamisest; näit.: on Hollandis ja Belgias tsemendi tarvitamine 1913. a. võrreldes 15%, Ameerikas 75%, Inglismaal 100%, Skandinaavias 110% ja Prantsusmaal 300% võrra tõusnud, kuna ta Saksamaal umbes 1913. a. tasapinnale on jäänud. Sellele lisab artikli autor juure, et tsemendi tarvitamise edendamiseks ei ole Saksa tsemenditööstus mitte küllalt võimalusi kasutanud, vaid on jäänud ühekülgses ja tema tuleviku ülesannetes olgu intensiivne tegutsemine tänise passiivsuse asemel.

Ülalkirjeldatule võiks kõrvutada mõne tähtsama meie tsemenditööstusest möödunud aastal. 1928. a. kestes töötas meil kahest olemasolevast tsemendivabrikust ainult üks — a.-s. tsemendivabrik „Port-Kunda“ — umbes 75% töökoormaga ja valmistas ca 60.000 tonni tsemendi. Sellest müüdi siseturule, ümmarguselt

35.700 tonni, kuna väliturule 25 000 tonni saadeti. Siseturu tarvidus ja müük on aasta-aastalt kasvanud, nii on müüdnud 1925 a. — 16.600 tonni; 1926 a. — 20.400 tonni ja 1927 a. — 26.520 tonni; väljavedu aga, võrreldes 1927. a., mil 38.000 tonni eksporteeriti, on 1928 a. tugevasti langenud ja nimelt 25.000 tonni peale. Eksporti langemiseks on peamiselt süüdi meie madal sisseveo tollimaks tsemendilt, mis praegu 4 kr 38 senti tonnilt on; kuna see mujal, ja just meie tsemenditööstusega võistlejatel maadel märksa kõrgem on, näit.: Poolas 13 kr. 66 senti ja Saksamaal 13 kr. 50 senti. See asjaolu andis Poola tsemenditööstusele väga terava relva meie tsemenditööstuse vastu, mida esimene ka kasutamata ei jätnud ning ähvardades võtta tarvitusele „dumping'ut“, sundis ta kodumaa tsemenditööstust oma eksporti Lähti ja Leedusse vähendada, nimelt: Lähti 30% ja Leedusse 50% võrra. Nende kaotatud turgude asemele ei läinud kord

ka mujal maades leida püsivamat turgu, sest niipea kui esimesed saadetised kuski turule ilmusid, paraliseeriti järgmiste saatmine otsekohe sisseveo tollimaksu tõstmisega, näit. Kapstadt'is.

Siseturu tarvitus on küll iga aasta tõusnud; kuid ta on veel tunduvalt madalam suurriikide tarvidusest, samuti ka meie naabermaade omast. Meil tarvitati 1928. a. iga elaniku kohta 35 klgr. tsementi, Soomes 102 klgr. ja Rootsis 153 klgr., Ameerikas aga 250 klgr. Kui meie siseturu tarvitus tõuseks näit. Soome oma kõrgusele ning meie kätte jääks Leedu ja Läti turud vähemalt praeguses ulatuses, siis võimaldaks see juba teise — a.-s. „Asserin“ vabriku moderniseerimise ja käimapaneku pea täie koormaga ning lubaks, iga-aastaselt praeguse konjunkturi juures, ka suurimat eksporti Ameerikasse järjekindlalt arendada; samuti võiks siis tsemendihinda revideerida selle alandamise suunas. Ar.

Mõned äri-mehe aksioomid.

10. aksioom.

Väärtus on muutuv.

Juhtumisi tuli mul viibida ühes „surnud“ linna keses, kus öö ja päeva vaheldumine oli ainsaks sündmuseks. Niisuguses linnas ei leia te mitte mingisugust ettevõtet, mingisugust reklaami, ühtki tõendust algatusest või tahtmisest teha midagi, tutvuda millegi uuega. Mõõdaminejad pole elavad olevused, neil pole inimese nägugi. Nad on lihtsalt — harjumused, optiline pettus.

Nad on täis hallitanud ideesid; nende arvamus põhjenevad juba ammu arhiivi antud arusaamistel.

— „Mis on täna, on ka homme ja keegi ei või seda muuta. —

— „Kismet“ — ütleb türklane, „Manana“ — hispaanlane, „Nitshevo“ — ütleb venelane. „Mis jaoks see kõik?“ — ütleb see, keda teie ja mina tunneme.

„Äri“ ei ole rida järeldusi, mis eelmistest tekkivad. See pole käsitöö, mida võib õppida ja tarviduse korral meele tuletada. Äri on samuti laimetus nagu elu, mis alati oma välimust muudab ja oma enese seaduse järele kujuneb.

Äris on vilumusest vähe. On tarvis osata panna tähele ja kohaneda, omada entusiasmi ja energiat, haridust ja teadust.

Tähendatud omadusteta kisub endine vilumus teid tagasi ja mõnedel olukordadel elus peab seda

koguni unustama. Kui igasse ärijuhatusse tuleks sisse noormees ainult püüdmistega uute meetodite järele ja tungiga uutele tegevuse aladele, siis juhatuse tegevuse tagajärjed muutuksid vastuvaidlemata produktiivsemaks.

Väärtus — allub kõikumistele. Seepärast peame kõvasti hoidma kinni viimastest uudistest ärielus. Meie päevil, mil võimatu saab võimalikuks kõigil aladel ei või miski jääda kauaks püsima.

Kord kohtasin ma äri-meest Londonist, kes alles hiljuti läbi põlenud. Ta oli importöör, indigokuningas. Ta ei pöörnud tähelepanu keemia edusammudele ja hädahoole, mis selles tema äri kohta varitses. Ühel heal päeval ilmus indigo selle asemel, et tulla India põldudelt, — Saksamaa laboratooriumidest ja pööris pahupidi kogu ta äri. Sel juhul börsi hindade kõikumine muutus juba revolutsiooniliseks. Meie egsel elamisajajärgul peab pööрма erilist tähelepanu edusammudele mitmesugustel aladel.

Mõni aasta tagasi sain imeliku pakkumise ühelt hästiloetava ajalehe väljaandjalt:

— „Ma sooviksin, et teie mulle igal nädalal saadaksite nimestiku uute ideede ja mõtete üle ja teie isikliku arvamise nende kohta. Mul pole aega neid korjata, kuid samal ajal ei või ma, loomulikult, nendeta läbi saada.“

Siin on teile mee., kes oskab kohaneda aja nõuetele. Tema tiraash tänapäev ulatub 1.000.000 eksemplarile ja ta teenib päevas rohkem kui Canterbury peapiiskop. See on talle tasuks ta oskuse eest.

Keegi ei tea, mis alal järsku tekib uus idee, uus meetod. Vanad kullaotsijad ütlesid harilikult: „Kulda võib leida sealt, kus ta asub.“ Samuti on ka ideedega, — peab alati olema nendega valvel.

Elektrimasinate ja -tarbeasjade sisse- ja väljaveost.

(Stat. keskbüroo andmetel.)

Üldsummas väärtuse järele on elektrimasinate ja -tarbeasjade sissevedu viimastel aastatel hakanud suurenema, kuna ta 1925. a. jäi vähe- maks kui 1924. ja 1923. a. oli. Sisse ja välja veeti nim. kaup:

Aastad.	Sissevedu. Miljonid margad.	Väljavedu. Miljonid margad.
1925.	118,9	14,7
1926.	120,2	35,5
1927.	177,6	26,5

Üksikute selle rühma kaupade sisseveos on märgata, et suurenevas summas on sisse veetud elektriarmatuure, lampe, mõõdu- riistu ja raadioaparaate ja nende osi. Sisse on veetud:

	1927. a. Miljonid margad.	1926. a. Miljonid margad.	1925. a. Miljonid margad.
Elektriarmatuure	34,6	20,3	14,8
Elektrilampe	23,3	11,8	7,1
Elektrimõõduriistu	7,8	4,7	2,4
Raadioaparaate ja nende osi	36,6	14,0	—

1925. a. stat. andmetes ei ole raadioaparaatide ja nende osade sissevedu eraldi näidatud, aga et tol aastal telegraafi-, telefoni- ja raadio- aparaatide sissevedu oli koos 13,1 milj. marka, siis võib seda arvu suuremalt osalt raadioapa- raatide sisseveo summaks lugeda, kuna tele- graafi- ja telefoniaparaatide sissevedu on väike.

Muud tähtsamad kaubad elektrimasinate ja -tarbeasjade rühma sisseveos olid:

	1927. a. Miljonid margad.	1926. a. Miljonid margad.	1925. a. Miljonid margad.
Elektridünam. ja -moo- torid	17,3	19,0	16,8
Elektritransformaatorid	5,0	7,7	11,6
Elektriakkumulaatorid	6,9	1,9	0,9
Elektrijuhed, iso- leeritud	18,1	18,8	20,2
Kaablid	12,3	15,5	26,7

Muude elektritarbeasjade sissevedu oli väike.

Elektrimasinate ja -tarbeasjade tarvidust ei kata Eesti ainult sisseveoga, vaid ka omamaa tööstus aitab osalt selle katmiseks kaasa. Nii valmistati 1926. a. Eesti tööstuses 400 elektri- mootorit, 4920 telefoniaparaati, 1601 elektrikella, 112 transformaatorit ja mitmesuguseid muid elektritarbeasju mitmesugusel hulgal. Elektri- armatuure, elektrilampe ja elektrimõõduriistu, samuti ka isoleeritud elektrijuhesid ja kaableid Eesti tööstus ei valmista ja tarvidus nende järele tuleb katta sisseveetud kaupadega.

Mis puutub elektritarbeasjade väljaveosse, siis on selle rühma väljaveos näidatud kaubad suuremalt osalt Eesti tööstuses valmistatud.

Eesti turu varustajaks elektrimasinate ja -tarbeasjadega on peaaegaliselt Saksamaa, siis veel ka Rootsi ja Daani. Teistelt maadelt on neid kaupud ka saadud, kuid vähemal hulgal.

Belgia ja ta asumaa.

Asumaa-de-politiika on Eesti lugejale kaunis võõras küsimus. Kuna aga see küsimus maa- ilma-politiikas etendab võrdlemisi silmapaistvat osa, tuleks Eesti lehtedel temaga aegajalt tege- miist teha.

Käesolevas artiklis tahan anda mõningad andmed Belgia ainelistest kasudest Belgia- Kongoos. Andmed tahavad olla autoriteetlikud,

kuna nad on pärit Belgia koloniaalministeeriumi direktor Frans Jansseni teosest.

*

Kahel raskel pöördeajal on Belgia annud Kongo Iseseisvale Riigile — kogusummas — 31.850.000 franki. Nende summade tulemucena jättis Leopold II Belgiale õiguse — mida kasu- tati 1908. aastal — Kongo valitsemise oma kätte võtta. 1921. a. kuni 1925. aastani on Belgia oma

Kongole veel maksnud 15 miljonit franki iga aasta, kuid need summad on vaid avansid ja kuuluvad Asumaade lepingu põhjal tagasimaksmisele. On ju sama lepingu põhjal Belgia ja Kongo varandused lahutatud. Seega on siis kuningas Leopold II teinud Belgiale Kongo näol ilusa kingituse, sest rahaline vastutasu ligi 32 miljoni näol on ja jääb naeruväärseks. Paneme seda arvu hästi tähele ja tuletame meele, et Belgia sai ühes Kongoga terve hulga kinnisvara, mille koguväärtus ületab iseenesest kaugelt selle arvu.

*

Peamised tuluallikad moodustavad otsekohe- sed maksud, tululõiv ja load, pärismaalaste lõivud, tolli-, aktsiisi- ja ladumaksud, sissetulekud domäänidest, kapitalide intressid, liikumisvahen- dite tulud jne. jne.

1926. aastal arvati neid tulusid 271 miljoni ulatuses, mis peaaegu täieliselt kattis kulude osa. Asumaa tuleb omaga hästi välja, ja seepärast on meil põhjust ütelda, et Kongo Belgiale mitte midagi ei maksa.

Asumaal on olemas veel erakorralisi kulu- sid, millised ta katab oma laenudega. Nagu Belgia, nii võib asumaagi emiteerida laenusid, et oma laialdast maa-ala paremini ekipeerida. Nende laenude kogusumma on praegu 772 mil- jonit franki, kuid tuleb arvesse võtta, et Kongol on kõik tarvilised administratiivsed ja majandus- likud organid, 3000 kilomeetrit raudteid, telefoni- ja telegraafivõrk, avar osavõtt laevanduses; kõik see laseb ütelda, et Kongol tegelikult võlg ei ole.

Seejuures tuleb veel arvesse võtta, et Kongo on rahaliselt huvitatud väga mitmekesistes ette- võtetes ja organismides; kogusumma moodusta- vat 2 miljardit franki. Seega on Kongo rahan- duslik alus hiilgav.

Tähtsamate ettevõtete juhtimine Kongos on belglaste käes. Üldse teotseb asumaal 150 Belgia ja Kongo aktsiaühingut. Need juhivad trans- porti, kaevandustööd, kaubanduslikku ja tööstus- likku ekspuuteerimist, istandikke, laevadokke, kaubanduskontoreid, tsemendiühinguid, raudteede ja sadamate ehitamist, metsandust, seebitööstusi, elektrienergia tootmist ja õllekeetmist jne. jne.

Siia mahutatud kapitali hulka on raske de- termineerida, sest ta on mitmeti ja mitmeti transformeerunud. Ministeriaalandmetel on ühin- gutel töös üle poole miljardi frangi, kuna iga- aastased intressid moodustavad üle 100 miljoni frangi ulatuvat summa. Kuna asunikud on pea- miselt belglased, siis on Belgia kasu käega- katsutatav.

Huvitav on märkida, et börsid hindavad kõiki

Kongo väärtpabereid palju kõrgemini kui seda lubaks oletada neisse mahutatud tegelik summa. Nähtavasti usub publik Belgia tulevikku.

Praegusel silmapilgul elab Kongos üle 8000 belglase: ametnikud, töösturid, kaupmehed, ühin- gute direktorid ja agendid. Kõik need inimesed elavad seal asumaa enese kulul. Sama võib öelda ka suurest hulgast inimestest Belgias, kes tööta- vad Kongoga opereerivates ärides. Asumaa transaktsioonid annavad puha-kasu, ja see pu- haskasu võimaldab paljude belglaste äraela- mise ja leivateenimise.

Milline on see summa? Seda on raske öelda. Kindel on, et mitte vähesed pole need miljonid, mis nii Kongost tagasi on tulnud.

*

Sissevedu Kongosse oli a. 1925 — 552.590 tonni. Sisseveo rahaline väärtus oli 981.644.543 franki.

Sellest oli Belgiast pärit: 200.451 tonni (512.604.432 franki).

Seega on belglased annud Kongole üle poole tarvilikkudest ainetest, kui arvesse võtame kauba hinna.

Kongo väljaveost, mis 213.245 tonni suurune (628.573.946 frangi väärtuses), võtab Belgia osa 101.000 tonniga (293.000.000 frangi väärtuses).

Osa kaubast, mis Belgia Kongost 1925. a. sisse vedanud, realiseeriti siin 1 miljardi 120 mil- joni frangi eest. Kaevandused tellisid 1925. a. — teisest küljest — Belgiast 230 miljoni eest sisseseadeid ja masinaid. Campine'is teotseb 80 miljonit väärt vabrik vase puhastamiseks; Oole- nis puhastatakse tina, raadiumi, koobalti jne. Kongost saadakse toorteemante; neid töötab ümber üks Belgia rahvuslikumatest tööstustest: Antverpeni teemanditööstus.

Neis tehastes on paljudele kätele tööd. Kõik need tehaste ametnikud, töölisid ja insenerid on huvitatud Belgia Kongo tulevikust.

Ja mis lõpuks ütelda Antverpeni sadama kohta? Milline liikumine, millised tööstused, mis tekkinud tänu Kongole, millised agentuurid ja bürood, mis vaid Kongo tõttu olemas! Kõik need ponnistused oma kulude, komisjonide ja kur- taazidega — kes võiks ligilähedaltki kindlaks määrata Kongo osa Belgia majanduselus? Kes võiks ütelda, milline oleks Antverpeni sadama vä- limus, kui ei oleks olnud Kongot?

Lugeja tehku ise oma otsus.

Belglased tunnevad oma asumaa tulusid. Ei või juttugi olla sellest, et Kongo käest antakse, nagu seda sakslased siin-seal läbi lasevad paista. Leopold II tööd jätkab praegune kuningas Albert I.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Pärnus Kaubandus-tööstuskoja osakond avatud.

Pühapäeval, 3. veebruaril s. a., oli vastavalt Pärnu rajooni Koja liikmete üksmeelsele soovile ja Koja üldkoosoleku ning nõukogu otsusele Kaubandus-tööstuskoja osakonna avamine Pärnus.

Kasutades juhust esinesid Tallinnast seks. puhuks Pärnu sõitnud Koja tegelased kl. 2 p. l. „Endla“ saalis selgitavate kõnedega umbes 200 inimese ees, kes Pärnu majandusringkondadest kokku tulnud. Nimelt rääkisid: Koja juhataste esimees J. Puhk „Meie majanduspoliitilistest probleemidest“, sündik M. Pung „Kutseesindustest ja seadusandlikust tööst“, nõunik R. Berendsen „Uutest majandusringkondi puutuvaist sotsiaalseaduste kavadest“ ja nõunik E. Masik „Majandus-omavalitsuse Kaubandus-tööstuskoja ja ta osakondade ülesannetest ja organisatsioonist“. Kõned võeti vastu elavate kiiduavaldustega ja avaldati läbirääkimiste lõpul soovi, et Koja tegelased sagedamini käiksid kohtadel üksikute küsimuste, eriti Koja töö, kohta selgitust andmas.

Kõnedele järgnevais läbirääkimistes püüdis küll väike kildkond Pärnu kaubandus- ja tööstusringkondade hulgas lahkkelisid ellu kutsuda see, et ebaõigelt katsus valgustada Koja tegevust ja organisatsiooni mõtet, samuti ka ärimaksude arenemise küsimust. Kuna aga need vastuväited täiesti põhjendatult ümber lükati ja et Pärnu majandusringkondade suur enamus, kes oma esindajate kaudu Kojaga tihedalt kontakti on pidanud ja ka kohapeal vastavaid ringkondi organiseerinud, ainult kõige parematest tagajärgedest võisid jutustada, siis ei leidnud vastuvaidlejad mingit poolehoidu.

Vastuvaidlejalil oli seda vähem mõju, et üks nende tähtsamaist sõnavõtjaist, nagu hiljem selgus — end. Koja liige —, olles koha peal väga vähe ära teinud vastavate huviringkondade koondamiseks ja nende soovide Kojale teatamiseks, oma liikme kohused maha oli pannud.

Koosolekule järgnes Pärnu osakonna avamine. Osakond koosneb esialgu 7 liikmest, millest arvu täiendatakse soovikorral. Samuti on võimalus Koja kohaliku osakonna kui sealsete majandushuvide keskkoha ümber koondada vastavaid komiteesid. Pärnu osakonna ülesandeks on peale üldise kohaliku rajooni majandustege-

laste ja tegevuse esinduse ka tähtsad avalik-õiguslikud funktsioonid, nagu — maksukomitee-desse valitud esindajate juhatamine, kaubandusliikude kommete selgitamine, päritolutunnistuste väljaandmine jne.

Peab tõsiselt soovima Pärnu Kojale püsivust, arenemist ja kindlat ühtmeelt oma tegevuses meie majanduselu korraldamise alal.

Maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduse nr. 2 („R. T.“ nr. 52 — 1928) elluviimise määrus.

Vabariigi valitsuse poolt 18. jaanuaril 1929. a. vastu võetud.

§ 1. Maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduses nr. 2 tähendatud varanduste tagasiandmisele kuuluvuse otsustab põllutööministeeriumi maakorralduse ja metsade peavalitsus.

§ 2. Maaseadusega võõrandatud varandustest antakse tagasi endistele omanikkudele tööstusliikude ettevõtete ehitused ja sisseseaded uhes kõigi päraldistega, kui nende ettevõtete sissesead ja tööjõud ületas otsekoheste maksude seaduse (VSK. V köide 1914. a. väljaanne) § 453 loetletud normid, nagu a) telliskivi-, katusekivi-, poti-, lubja-, tärkliise-, tõrva- ja puu kuiv-desillatsioonitehased, või- ja juustuvabrikud, milles töötasid üle 20 palgatud tööliste ka mehaanilise jõu tarvitamise juures; b) saeveskid, milles oli mehaanilise jõu tarvitamisel üle ühe saeraami või kus saeraami juures oli sissesead, mis võimaldas laudsepa tööde ilmet kandvate toodete valmistamist; c) tuule-, vee- ja muud mehaanilisel jõul töötavad jahuveskid, milles oli üles seatud üle nelja paari kive või üle ühe valtsi (veejõul töötavatel jahuveskitel aga üle kahe valtsi); samuti ka veskid, kus sisse seatud kruubivalmistamiseks üle nelja mörseri või kus kangavanutamise, villakraasimise või muid sarnaseid mittejahujahvatamise sisseseadeid oli üle ühe komplekti igast liigist; d) taimeõlitööstusettevõttes, kui neis töötas üle kümne palgatud tööliste või kui neis oli sisse seatud üle kolme käsiõlipressi; mehaanilise pressi tarvitamisel aga — kui ettevõtte töötas üle nelja kuu aastas.

§ 3. Tagasiandmisele mittekuuluvad kosed ühes vastavate maa-aladega määrab kindlaks

vabariigi valitsus kaubandus-tööstusministri ettepanekul.

§ 4 Isikud, kes soovivad Maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduse nr. 2 alusel tagasi saada Maaseadusega võõrandatud tööstuslikke ettevõtteid, esitavad riigimaade valitsusele avaldused ühes vastavate asutuste tõenduste ja õiendustega, milles oleksid tähendatud andmed, nagu: a) ettevõtete sisseasete koosseis 25. oktoobril 1919. a.; b) tööliste arv ja kas objekt kui tööstuslik ettevõtte kuulus vabriku inspeksiooni alla 25. oktoobril 1919. a. või juhtumisel, kui ettevõtte ei töötanud sel ajal, siis — töötamise viimasel aastal

Juhtumisel, kui palve esitajal ei ole võimalik esitada ülemaltähendatud andmeid temast mitte olenevatel põhjustel, otsustab küsimuse riigimaade valitsus temal olevatel andmetel.

§ 5. Maaseadusega võõrandatud maal elavate ehituste (seaduse § 2) tagasiandmiseks tuleb asjaosalistel riigimaade valitsusele esitada ühes avaldustega omanduseõigust tõendavad dokumendid, nagu: a) endised lepingud ja b) kohaliku omavalitsuse õiendus selle kohta, kelle omanduses või valitsemisel olid hooned 25. oktoobril 1919. a.

Hoonete ostu-müügi korral peab asjaosaline ostu-müügi-lepingu esitama algkirjas. Koduste lepingute esitamise korral tuleb üles anda tunnistajad, kes ostmist võivad tõendada.

§ 6. Tagasiandmisele kuuluvate ehituste (määruse § 5) otstarbekohaseks ärakasutamiseks eraldatakse, kus see võimalik, riigimaade planeerimise korras riiklikust maatagavarast tarviline maa-ala ja antakse ehituste omanikule kasutada üldistel alustel. Ei ole võimalik maad eraldada, tuleb ehitus põllutöoministeeriumi poolt määratud tähtjaks riigi maalt ära vedada.

§ 7. Tagasiandmisele kuuluvate varanduste eraldamine ja nende kinnistamine endiste omanikute või nende õigusjärglaste nimele sünnib Maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduse eluviimise määruses („R. T.“ nr. 3 — 1926. a. ja „R. T.“ nr. 34 — 1928. a.) ettenähtud korras.

Alla kirj. Riigivanem A. Rei.

Põllutöominister K. Soonberg.

Riigisekretär K. Terras.

Teateid äride registrist.

Jaauarikuu teisel poolel on registreeritud järgmised uued firmad:

1. Kordes & Wupperfeld, Tallinnas, masinate- ja vineerikauplus, täisühing, täisosanikud. Walter Kordes ja Wilhelm Wupperfeld.

2. Siguri- ja kohvitööstus Estonia, M. Ebrus, Tallinnas.

3. Helene Mülen, Tallinnas, toiduainetekauplus.

4. Joh. Sulbi, Tallinnas, õllepood.

5. Metallikaubanduse A.-s. Vennad Popov, Tallinnas, põhikapital 100.000 kr., juhatuse liikmed A. A. Karpinen, Johann Krug ja Oskar Roeseler.

6. Heinrich Roos, Laiuse vald, pagari- ja toiduainetekauplus.

7. Pavel Starousitovsky, Võrus, liha- ja vorstikauplus.

8. Amanda Liholm, Rae v., talurahvakauplus.

9. Elisabeth Vindi, Tartus, pudu- ja kirjutusmaterjalikauplus.

10. Elisabeth Leinbach, Võrus, kirjutusmaterjalikauplus.

11. Metallitööstus A. Kreis ja M. Saks, Tallinnas, remonditöökoda.

12. A.-s. Schaub ja Co., Tallinna osakond, Stokholmi lihasaaduste ja teiste toiduainetega kauplemine, nende ümbertöötamine ja valmistamine; Eestis operatsioonideks määratud kapital 50.000 Rootsi kr.; Eestis tegutsemiseks volitatud esindjad Sören Ullids Madsen ja Edgar Scheme.

13. A.-s. Talur, Tallinnas, põhikapital 50.000 kr.; juhatuse liikmed Leopold Kampmann, Oskar Lõvi, Johannes Hõbeda.

14. Kaubanduslik A.-S. Karl Holst ja Ko., Tartu; koloniaalkaupadega ja naftasaadustega kauplemine; põhikapital 50.000 kr.; juhatuse liikmed Robert ja Albert Holst, Artur Hasenbusch.

15. M. Laasberg, Nõmmel, toiduainetekauplus.

16. M. Onno, Nõmmel, talurahvakauplus.

17. Edmund Oklau, Tallinnas, agentuur (tolliasjad).

18. M. Elian, Tallinnas, moekäri.

19. Koloniaal- ja delikatesskauplus „Estonia“, V. Kalle, Tallinnas.

20. Johannes Vast, Haapsalus, tiseritöötkoda.

21. C. Teichmann, Nõmmel, kivitööstus.

22. Segakauplus Odav, Friedrich Ambus, Jõhvi alev.

Jaauarikuu teisel poolel tegevuse lõpetanud firmad:

1. Theodor Beckmann, ekspeditsioon Tallinnas, ekspeditsioonitöö.

2. Timofei Dolgoshev, Kallaste alevis, teemaja.
3. Eduard Jaago, Saulepi vald, pudukauplus.
4. Theodor Mülen, Tallinnas, toiduainetekauplus.
5. August Mägi, Kallaste alevis, vürtsipood.

6. Helene Pada, Küti vald, pagari-tööstus.
7. Mart Kerde, Tallinnas, toiduainete-kauplus.
8. T. Märka ja pojad, Tallinnas, põletispuude müük.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Äriettevõtetele tähelepanemiseks.

Ärimaksuseaduse § 543 alusel, mis 25. mail 1928. a. („Riigi Teataja“ nr. 44 1928) muudetud, peavad äriettevõtted, millised ei kuulu avalikule aruandele, oma läbikäigu ja puhaskasu deklaratsioonid esitama 1. märtsiks, mitte 1. aprilliks, nagu varemalt nõuti. Need äriettevõtted, kes soovivad oma läbikäiku ja puhast kasu ärraamatutega tõendada, aga 1. märtsiks pole suutnud omi ärraamatuid korda seada, võivad maksuinspektori ees palvega esineda, et neil lubatakse oma deklaratsiooni esitamist kuni 15. aprillini edasi lükata.

Juhime äriemeeste tähelepanu sellele seadusmuudatusele, vastasel korral võib neil tulla soovimata sekeldusi maksuametkonnaga.

Ebaaus talitamisviis mõne äri-mehe poolt.

On sageli ette tulnud juhtumeid, kus ostjad püüavad äriehi tüsata, ostes kaupa kas katmata tshekkidega või mõnel teisel petlikul teel.

Nüüd on viimasel ajal viisiks saanud, et ka päris tuntud ärid tellivad tehastelt või suuräridest kaupa järeelmaksuga ega mõtlegi kauba kohale jõudmisel seda välja osta. Nii pöördus hiljuti kaebusega Kaubandus-tööstuskoja poole üks Tallinna tehastest, kust üks Paide äri oli tellinud kaupa ja jätnud selle välja lunastamata, tekitades sellega tehasele asjata sekeldusi ja suuri kulusid kauba edasi-tagasisaatmisega.

Loomulikult ei saa Koda ennast ettevõtete omavahelistesse vahekordadesse segada; hoia-tame vaid siinkohal ärisid mitte igakord usaldada järeelmaksu tellimisi, kui tellija pealegi vähetuntud. Sageli pole tellijal midagi peale trükitud ja paljutöötava kirjapoozna ja sellise tellimise täitmine vähemagi sissmaksuta võib kauba välja-saatjale tekitada ainult pahandusi ja kulusid.

Jalanõude sisseveotolli ei kõrgendata.

Üleriiklikule käsitöömeistrite ühingute keskkoondusele, tema märgukirjade puhul kõrgendada jalanõude sisseveo ja alandada nahkade sisseveo tollimaksu norme, on kaubandus-tööstusministeerium teatanud, et tema ei leia võimalikuks jalanõude sisseveo tollimaksu kõrgendada ja seepärast ei saa kesk-koonduse palvet rahuldada. Mis aga puutub nahkade sisseveo tollimaksu normide alandamisse, siis on kesk-koonduse palve ja selle puhul kogutud andmed antud materjaliks ministeeriumi juures töötavale tollitariifide läbi-vaatamise komisjonile, kes palve selles osas võtab läbivaatamisele.

L.

Põlevkivituhk telliskivideks.

Kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosa-kond on a.-s. „Balti puuvillaketramis- ja kudu-misvabrik“ lubanud Tallinnas Kopli tän. nr. 35 seada sisse põlevkivituha- ja schlakitelliskivide valmistamise tehase. Esiialgu leiab nimetatud tehases 15 töölit tööd ja tegevus seisab peami-selt põlevkivituhast telliskivide valmistamises. Tehase sisseseadmiseks vajaolevad ja kodumaal mitte valmistatavad masinad ning sissesead on vabariigi valitsuse otsusel sisseveo tollimaksust vabastatud. Sisseseatav tehas on esimene oma-sarnane Eestis, kes seni kõrvalevisatavat põlev-kivituhka hakkab tarvitama ehituskivide valmis-tamiseks.

L.

Eestis protestitud vekslid kolme viimase aasta jooksul.

Ailpool toome võrdlustabeli kolme viimase aasta jooksul Eestis protestitud vekslite kohta. Tabelist selgub, et kuigi protestitud vekslite arv 1928. a. võrreldes eelmisega on umbes 2000 võr-ra vähenenud, on vekslite kogusumma vähene-nud kõigest 14.080 krooni võrra.

K u u	1926. a.		1927. a.		1928. a.	
	Arv	Summa Mk.	Arv	Summa Mk.	Arv	Summa Kr.
Jaauuar	3.027	84.798.752 50	3.851	93.301.647.50	3.584	807.086.09
Veebruar	3.006	95.816.856.50	3.956	80.547.475.50	3.005	750.151.44
Märts	3.975	96.200 242.—	4.382	104.759.510.—	3.580	1.127.547 81
Aprill	3.306	80.391 428.—	3.778	94.050.108.25	2.961	681.779.52
Mai	3.227	70.912.891.50	3.980	89.250.433.—	3.248	745.971.30
Juuni	3.142	65.270.158.—	4.081	100.460.215.—	3.742	993.810.92
Juuli	3.179	72.361.113.80	3.800	71.817.611.—	3.485	782.313.08
August	2.946	63.290.318.50	3.739	71.251.633.—	3.820	712.980.65
September	3.014	67.511.770.50	3.648	72.523.843.—	3.499	755.330.63
Oktoober	3.437	118.406.256.—	3.855	83.873.663.50	4.392	817.369.67
November	3.801	109.137.136.—	4.076	89.505.213.—	4.679	914.669.93
Detsember	4 737	101.326.504.—	4.075	83.575.093.—	5.210	1.346.063.88
Kokku	40.797	1.025.418.427.30	47.159	1.034.916.445.75	45.155	10.335.083.87

Leedu-Saksa kaubaleping.

Dr. Jean Molinié, Prantsuse tollikomisjoni endine ase-president, kirjutab „Pax'is“ 20. jaan. 1929: 1928. a. 30. oktoobrist peale, mil Leedu-Saksa kaubalepingule alla kirjutati, kaotas Leedu vabaduse oma saatuse määramisel. Volde-maras pole veel seni lepingu teksti avaldanud kartuses, et see välja kutsub täielise tormi. Leping võimaldab teatavasti mõlema riigi kodanikele asumisõiguse nii Saksas kui Leedus. Kuid millised on väljavaated 2-miljonilisel rahval 60-milj. rahva kõrval? Leedu talupojad upuvad varsti Saksa meres, andes Saksa idaprovintsidele tarvilikku põllumajanduslikku tööjõudu. Arusaadav samuti, et kümnekond Leedu inseneri ei leedusta veel Saksa tööstust, kuna, ümberpöörduvalt, avaneb Saksa tehnilistele jõududele Leedus täiesti vaba tegutsemispõld. Neid väiteid tõendavad nii mõned Leedu ajakirjandusse libisenud teated kui ka Leedu inseneride protest välismaa tehniliste jõudude valgumise vastu Leetu.

Juba mõne aja eest on muutunud Leedu Saksa siseturu lisaks, püüdes selle vastu korraldada oma põllu- ja karjasaaduste eksporti Saksamaale. Kuid viimane on takistatud Saksa sanitaarmäärustest, mida tõlgitsevad sakslased oma äranaagemise järele.

Pealegi nüüdsest peale määrab Saksamaa Leedu raudteedel transiitariifid.

Kerge on siit tulevikku ette näha. Mõne aja pärast muutub Leedu väikeseks Saksa provintiks, Saksa „Drang nach Osten“ bastiooniks, kus oleks sakslasi arvu poolest rohkem kui leedulasi. Jääks siis veel ainult rahvahääletuse abil maa ametlikult Saksa riigi külge kinnitada!..

Soome:

Puuviljatööstuse seisukord muutub ikka halvemaks; see nähtus on küll tildine, kuid Soomes annab ta end iseäranis tunda maa üldmajandusliku halva konjunktuuri tõttu. Juba 1. a. lõpupoole olid mõned puuvillatehased Soomes sunnitud tööpäevi nädalas vähendama, kuid Tampere puuvillatehased töötasid seni täiel jõul. Nüüd on Finlayson o.-ü. (Tampere) otsustanud 1. veebruarist ainult 5 päeva nädalas töötada, samuti töötavad Forssa tehased 5 päeva nädalas juba uuest-aastast peale. Tuleviku suhtes on ka puuvillatööstuse väljavaated päris pessimistlikud. Töösturid piiravad valitsust kogu aeg tollikõrgenduse nõudmistega ning kaebavad, et Soome kaubalepingud olevat puuvillatööstusele ebasoodsad, mis võimaldavat välismaa madala kvaliteediga kaupade mahutamist Soome turule. Õige tihti lanseerib Soome tekstiiltöösturite ühing teateid ajalehtedesse välismaa dumpingist puuvillasaadustega, mida tegevat Rootsi, Saksa, Tschehhoslovaakkia ja isegi Eesti puuvillatehased tunduval määral. Soome oma tehased, kes ainult kõrgeväärtsuudlikku kaupa valmistavat, ei suutvat välismaa saadustega võistelda. Seisukorda parandada olevat võimalik ainult tollikaitse abil.

Poola:

Poola majanduskriis.

„Vorwärts“ 19. jaan. 1929 kirjutab: Poola Saeimi eelarve komisjoni liikme prof. Krzyzanowski ja end. rahaministri Michalski poolt avaldatud andmete järele on Poola majanduselus üldist kriisi märgata. See annab end peamiselt

tunda suure rahapuuduses ja raske maksukoormas, mis linnaelanikkudel tuleb kanda. Põhjuseks on siin kõigepealt suured riigi väljaminekud, eriti sõjalisteks otstarveteks. (Sõjamineisteriumi kulude eelarves on ette nähtud 814 milj. slotti, kuna näit. kaubandus-tööstusministeriumi eelarves — ainult 46 milj. slt.).

Kaubandusbilansi passiivsus on viimasel aastal tugevasti tõusnud; 1927. a. tegi see välja 259 milj. slt., 1928. a. — 780,5 milj. slt.

„Vorwärtsi“ arvates seisab Poola majanduskriisi põhjus selles, et tema kaubanduslikud vahekorrad Saksa- ja Venemaaga on korraldamata. Praegune olukord sunnib Poolat oma kaupadele turgu otsima kaugemates riikides, kuid kalliste veokulude tõttu ei anna sarnane väliskaubandus suuremaid ülejääke. Kitsenduste tegemine väliskaupadele siseturul ei ole ka soovitavaid tagajärgi annud; see korraldus on näiteks Inglismaal esile kutsunud mõnede Poola saaduste boikoti.

Rootsi:

Rootsi kaubalaevastik läheb mootoritele üle.

Rootsi kaubalaevastik on 1928. aasta jooksul 93.637 bruto- ja 65.861 nettoregisteritoni võrra

suurenenud. 1928. a. lõpul koosnes Rootsi kaubalaevastik 2.503 laevast, mis kokku ulatusid 1.571.000 bruto- ja 1.096.000 nettotonnile. Suurenemine sündis peamiselt mootorlaevade arvel, ja nimelt 16 laeva kokku 71.437 bruto- ja 52.679 nettotoni. Aurulaevade kogutonnaash suurenes kõigest 27.496 bruto- ja 17.808 nettotoni. Abimootorite purjelaevade bruttotonnaash on 9.825 võrra tagasi läinud.

Õiendus.

„Kaub.-tööstuskoja Teat.“ nr. 3 on hr. ins. E. Masiku artikli „Meie väliskaubandus 1928. a. võrreldes eelmiste aastatega ja järeldused“ esimene tabel trükkimisel segi läinud, mida palume järgmiselt lugeda:

Üldkokkuvõttes näeme kolmel viimasel aastal järgmist pilti:

aasta	raskuse järele		hinna järele			
	sisse	välja	sisse	välja		
	1000 tn.	1000 tn.	milj. kr.	milj. kr.		
1928.	469,6	591,1	1060,7	131,4	127,1	258,5
1927.	369,0	525,2	894,2	96,4	105,8	202,1
1926.	393,0	438,3	831,3	95,6	96,4	192,0

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

1. I. A. Sisseveotariifis:

puust ratas, mille külge kinnitatud ühesuurused nahatükid, tarvitav poleerimismasina juures, t. t. § 57 p. 6 alla kuuluvaks kui eraldi nimetamata nahast teos, arvesse võttes peamaterjali, talitades t. s. § 216 kohaselt (T. K. otsus nr. 2443 — 5. I. 29. a.);

küürimise pulber „Sirax“, mis on liiva pulber ja sisaldab SiO_2 —98%; jäägis Al_2O_3 , — CaO , MgO ja — Fe_2O_3 — jäljed, t. t. § 71 p. 2 alla kuuluvaks (T. K. otsus nr. 2444 — 13. I. 29. a.);

värv „Viktoria valge“, mis koosneb BaSO_4 , Zn_2 ja ZnO segust, t. t. § 96 p. 3 alla kuuluvaks kui lithoponi sarnane aine (T. K. ots. nr. 2358 — 19. I. 29.);

rauast neetnaelad üle 5 mm. läbimõõduga t. t. § 151 alla kuuluvaks kui neetnaelad — pressitud sordirauast (üle 5 mm. paksusega) (T. K. otsus nr. 2467 — 19. I. 29. a.);

tsingitud lehtrauast vaadid mahutusega ca 680 liitrit t. t. § 154 p. 1 alla kuuluvaks kui lehtrauast teosed tsingitud, seletades, et t. t. § 152 p. 1 on ette nähtud ainult värviga, mitte aga tsingiga kaetud katalsepatöö (T. K. otsus nr. 2453 — 12. I. 29. a.);

väike transformator elektrikellade jaoks t. t. § 169 p. 1 a alla kuuluvaks kui elektri signaalseerimise tarbeasi (T. K. otsus nr. 2461 — 19. I. 29. a.);

t. t. § 177 p. 2-b alla kuuluvast paberist gofreeritud paber t. t. § 177 p. 2-b alla kuuluvaks, kohaldades t. t. § 177 p. 2-a märkust t. s. § 216 alusel (T. K. otsus nr. 2468 — 19. I. 29. a.);

papist loomulik suuruses mähkmetes rinnalapse kuju, sees oleva mehhanismiga hääle sünnitamiseks, tarvitav näitelava rekvisiidina, t. t. § 177 p. 6 alla kuuluvaks kui kartonnashtöö (T. K. otsus nr. 2442 — 5. I. 29. a.);

metallist võtme hoidmise rõngad, t. t. § 215 p. 3 alla kuuluvaks, kui pudukaup lihtsast metallist (T. K. otsus nr. 2462 — 19. I. 29. a.).

2. II. A. Väljaveotariifis:

seaharjased, mis segatud sea puhastamisest ülejäänud jäätiste ja karvadega, t. t. § 3 p. 5-b alla kuuluvaks kui seakarvad (T. K. otsus nr. 2448 — 12. I. 28. a.).

3. Tollikomitee 3. seletus:

Rahaministri poolt 5. VII. 1924. a. (R. T. nr. 90/91 — 1924. a.) maksma pandud tollimäärade protsentuaalsed kõrgendused on: a) tolli-

tariifi § 61 p. 3 märkuste 2 ja 3 kohta — 30% selle määruse p. 1 lit. f kohaselt, kuna need märkused p. 1 lit. c mitte nimetatud ei ole; b) tollitariifi § 216 märkuste 3 ja 4 tollimäärad jäid tä-

hendatud määruse p. 2 kohaselt muutmata, kuna siin terve t. t. § 216 muutmata on jäänud, — seega ka sinna juure kuuluvad märkused. — (T. K. otsus nr. 2456 — 12. I. 29. a.).

Turgude ülevaade.

Karjasaaduste hinnad Londonis veebruari alul 1929. a.

Võid:

Daani	190 kuni 192 sch. per cwt.
Uus-Meremaa	176 „ 185 „ „ „
Eesti	182 sch. per cwt.
Eesti soolamata	186 kuni 187 sch. per cwt.
Siberi	noteerimised puuduvad.

Daani või hind tõusis läinud nädalal, võrreldes eelviimsega, 2 schillingit ja Uue-Meremaa oma 1 schilling tsentnerilt. Nõudmise paraneimine, mis eelviimse nädala lõpul aset leidis, ei ole läinud nädala jooksul samal määral edasi kestnud, kuid selle peale vaatamata arvestatakse nõudmise suurenemisega käesoleva kuu jooksul. Ehk küll praegused hinnad palju kõrgemad on eelmise aasta sama aja omadest, ei olevat lähemal ajal hindades tähelepanuväärt muudatust ette näha. Asumaadest praegu Inglismaale teel oleva või kvantumid on tunduvalt väiksemad kui aasta eest, ja seepärast arvestatakse kindla seisukorra püsijäämisega võiturul veel mõne aja jooksul. Turu seisukord on olnud midugi ka tarvitajate nõudmisest ning selle arenemisest, kuid, nagu varemalt tähendatud, ei näi olevat võimalik, et seisukorras lahenemist võiks tulla enne uue sesooni või saadavale tulekut Euroopa mandrilt ning Iirimaalt. Kopenhaageni ametlik või noteerimine oli läinud nädalal 321 krooni, 318 krooni vastu eelmisel nädalal.

Peekoni:

Daani	80 kuni 98 sch. per cwt.
Rootsi	83 „ 94 „ „ „

London.

12. II. Nisu, kaal—496 Ingl. nli.	
Northern Manitoba	£ 50/6
Hard Winter	—
Rosario Santa	44/4 ¹ / ₂
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba	34/9
Austraalia	33/6
Kansas	35/3
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 370 Ingl. naela.	35/
California, kaal — 424 Ingl. naela	46/6
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela	
La Plata	24/6
Canada Nr. 2	—

Eesti II	80 kuni 89 sch. per cwt.
Poola	72 „ 83 „ „ „

Eelviimisel nädalal asetleidnud hindade tõus ei ole läinud nädalal edasi kestnud. Kallimate sortide hinnad püsisid muutuseta, kuid odavamad sordid läksid hinnas allapoole, nimelt Daani 4 schillingit ja Rootsi 3 schillingit tsentnerilt. Eelviimisel nädalal valitsenud nõudmine on läinud nädalal tagasi läinud ja saadetised ei leidnud otsekohest realiseerimist, mis olenes peaaegaliselt asjaolust, et suurem osa saadetistest koosnes peaaegaliselt paksematest ning rasketest sortidest, missugust peekoni raske on müüa, ja et praegused hinnad on kõrgemad eelmise sama aja omadest. Nii saadeti Daanist peaaegaliselt paksemat sorti peekoni ja selle müük edenes vaevalt. Nõudmine Balti riikidest tulnud peekoni järele oli osalt vähenenud ja hinnad näitasid väikest ebakindlust.

Munad:

Daani	16/3d kuni 20/— per 120 tk.
Belgia	15/6d „ 16/3d „ „ „
Eesti I puuduvad turul.	

Daani munade hind langes läinud nädalal umbes 2 schillingi võrra. Turul võis läinud nädalal märgata kindlamat seisukorda kui see eelviimisel nädalal oli. Kuid hindade alanemise peale vaatamata ei olnud nõudmises erilist elavust näha. Lähema aja munadeturu seisukord on selgusetu ja ilmastikuolude peale vaatamata võivad edaspidised muutused hindades oleneda ainult nõudmise ning pakkumise vahekorra.

2. II. Linad, cif.

Riga Z. K.	£ 90.0 — —
Pärnu H. D.	81.0 — —
Slanetz U/A Medium	90.0 — —
Bacon, kaal 112 Ingl. naela	
Iiri	sh. 92.0 — 106.0
Daani	84.0 — 98.0
Kanada	90.0 — 94.0
Hollandi	81.0 — 94.0
Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Inglise	21.0 — 23.0
Daani	16.0 — 22.0
Võid, kaal — 112 Ingl. n.	
Hollandi	— — —
Daani	190.0 — 191.0
Uus-Meremaa	174.0 — 186.0
Austraalia	170.0 — 186.0
Argentina	— — —

Hamburg.

12. II. Nisu		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	233—235
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		13.70
Hard Winter, cif 100 kgr. eest termiin	fl.	13.20
Ameerika jahu, cif. 100 kgr. eest termiin	\$	6 1/4 — 7 1/4
Rukis		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	223— 225
Western II, cif 100 kgr. eest	fl.	12.30
Kaerad		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	226—228
9. II. Odrad, talve		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	202—206
Odrad, suve		
Sisemaa, tonni eest . . .	"	215—229
12. II. Suhkur		
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest, loco	sh.	10/11 1/4

Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin	sh.	11/3
Jaava, 50 kgr. eest, termiin	"	11/1 1/2
American Fine Granulated 50 kgr. eest		
Riis Burmah II, 50 kgr. eest	"	14/
Rasv		
Purelard American, 100 kgr. eest	\$	31
Steamlard	"	29 1/4
9. II Või, Berliini en gros hinnad, tsentneri eest . .	Rmk.	
Sisemaa I sort	"	188.—
" II "	"	179.—
" III "	"	163.—
Välismaa I sort	"	—
" II "	"	—
Eesti või	"	—
Läti või, punane	"	—
" " must	"	—

Välisbörsid:

	L O N D O N										
	30. I	31. I	1. II	2. II	4. II	5. II	6. II	7. II	8. II	9. II	11. II
Frank . . .	124.10	124.09	124.10	124.11	124.10	124.10	124.14	124.20	124.34	124.30	124.29
Dollar . . .	4.8488	4.8484	4.8485	4.8482	4.8487	4.8482	4.8503	4.8565	4.8576	4.8538	4.8532
Rootsi kroon	18.14 1/4	18.14 1/4	18.14 3/4	18.14 3/8	18.14 1/4	18.14 1/8	18.14	18.15 1/4	18.15 5/8	18.15 1/4	18.15 1/8
Daani kroon	18.18 1/8	18.18 3/8	18.18 3/8	18.18 3/8	18.18 7/8	18.18 7/8	18.18 7/8	18.18 7/8	18.19 1/4	18.19 1/4	18.19 7/8
Norra kroon	18.19 3/8	18.19 3/8	18.19 3/8	18.19 3/8	18.19 3/8	18.19 3/8	18.19	18.19 1/4	18.19 3/4	18.19 3/8	18.19 3/8
Saksa mark .	20.418	20.42 5/8	20.41 3/4	20.43	20.43 3/8	20.42 3/4	20.428	20.46	20.46 1/8	20.45 5/8	20.45 1/4
Soome mark	192.75	192.72	192.72	192.70	192.75	192.72	192.72	192.72	193.15	193.12	193.12
Floriin . . .	12.10	12.1025	12.1050	12.1056	12.1037	12.1050	12.1081	12.1256	12.1275	12.12	12.11068
Liira	92.66	92.65	92.65	92.66	92.67	92.67	92.68	92.74	92.78	92.78	92.78
Helveetsia fr.	25.22 3/8	25.21 3/8	25.21 3/8	25.21 1/8	25.21	25.21 1/4	25.21 1/4	25.23 1/4	25.24 1/4	25.23 5/8	25.23 7/8
Tshehhsol.kr.	163.87	163.81	163.81	163.81	163.81	163.81	163.81	164.—	164.21	164.—	164.12
Belgia frank	34.89 1/4	34.89 1/8	34.89	34.89 1/8	34.89 1/8	34.89	34.89	34.90	34.90 1/4	34.94 5/8	34.91
Schillingid	34.50	34.51	34.51	34.51	34.51	34.51	34.51	34.60	34.61	34.58	34.55
Pengo	27.82	27.82	27.82	27.82	27.82	27.82	27.81	27.87	27.87	27.86	27.85
Latt	25.17	25.19	25.19	25.17	25.19	25.17	25.19	25.19	25.25	25.19	25.20
Litt	48.75	48.75	48.75	49.—	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75
Tsherv. . . .	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.44	9.44	9.44
Eesti kroon .	18.14	18.17	18.14	18.14	18.14	18.17	18.14	18.14	18.20	18.17	18.17
Höbe p/unts	2/2 1/4	2/2 3/16	2/2 5/16	2/2 1/4	2/3 16	2/1 15/16	2/2		2/1 7/8	2/1 7/8	2/1 13/16
Plaat. p/unts				240/245						240/245	
Kuld p/u. . .					84/11 1/2	84/11 1/2	84/11 1/2				84/11 1/2
	B E R L I I N										
	30. I	31. I	1. II	2. II	4. II	5. II	6. II	7. II	8. II	9. II	11. II
Naelsterling .	20.416	20.423	20.413	20.43	20.43	20.423	20.425	20.432	20.467	20.455	20.454
Frank	16.46	16.455	16.46	16.465	16.465	16.46	16.46	16.475	16.47	16.455	16.455
Dollar	4.21	4.2125	4.2105	4.214	4.214	4.2135	4.2125	4.2120	4.2130	4.2140	4.214
Rootsi kroon	112.53	112.53	112.56	112.59	112.59	112.59	112.58	112.58	112.72	112.69	112.67
Daani kroon	112.27	112.32	112.27	112.33	112.36	112.31	112.31	112.33	112.49	112.42	112.42
Norra kroon	112.20	112.24	112.19	112.26	112.27	112.26	112.27	112.30	112.47	112.40	112.44
Soome mark	10.589	10.594	10.591	10.598	10.603	10.595	10.596	10.60	10.60	10.60	10.60
Floriin	168.73	168.78	168.65	168.74	168.75	168.73	168.70	168.70	168.77	168.75	168.78
Liira	22.03	22.045	22.045	22.06	22.045	22.03	22.035	22.04	22.05	22.05	22.05
Helveetsia fr.	80.97	80.98	80.97	81.03	81.025	81.025	81.005	81.06	81.07	81.04	81.045
Tshehhsol.kr.											
Belgia frank	58.52	58.525	58.51	58.56	58.55	58.55	58.53	58.55	58.63	58.615	58.60

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimikirjad ja hinnad (en gros).

		Kroonid.			Kroonid
Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise	100 kg.	43.60—45.15	Liha, looma, I sort	1 kg.	0.45—0.75
„J. Puhk ja Pojad“ rukkijahu		18.90—19.50	Ölikoogid, linaseemne	100 kg.	20.75
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad avatud 50 kl. eest ühes valge puuvillase kotiga.		25.——26.20	„ päevalille	„	20.75
Püülijahu:			„ suhkrupeedi	„	13.65
Rukkipüüli patent (à 50 kg.)	50 kg.	29.90	Jahu, päevalille	„	21.25
„ harilik	„	26.20	Segajõutoit I s.	„	20.50
„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	„	45.—	„ II s.	„	18.50
„Kalev“	„	42.—	Soja tangud	„	22.00
„Taara“	„	40.85	Mais	„	19.55
„Kungla“	„	36.60	Nisukliid	„	14.65—15.25
„Sampo“	„	35.40	Puuvillane riie, Bjas	meeter	0.59—0.73
Manna	100 kg.	47.60	„ Mitkal	„	0.45—0.53
Granular	„	42.70	Lina, Liivi R. Saatejaam	1000 kg.	1312—1342.00
„ poolsõre	„	45.80	„ Petseri	„	1403—1433.50
„ sõre	„	46.40	„ Võru	„	1403—1433.50
Jahu: nisu, pehme — sõre	„	35.40—45.75	„ Tartu	„	1312—1342.00
A/S. Rotermanni teh.			Kivistisi, auru, Yorkshire, 2 korda pestud	1000 kg.	25.—27.—
Jahu. rukki	„	18.85—20.—	„ Newcastle	„	24.40—26.50
„ püüli	„	24.00—25.20	„ sepa	„	29.—30.—
„ nisu, pehme — sõre	„	35.80—45.60	Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik	„	40.—
Nisu, Eesti	„	—	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	„	6.10
Rukis, Eesti	„	—	„ I „ B	„	5.50
„ Saksamaa	„	17.40—17.70	„ II „	„	4.90
Kaerad, toidu, kesti	„	17.10	„ III „	„	2.75
„ Saksamaa	„	17.70—18.00	„ Fenolaat, netto	100 kg.	9.50
Odrad, õlle	„	20.15—20.45	„ Gudroon, brutto	„	12.25
„ toidu	„	18.90—19.50	„ Tooresõli, netto	„	9.25
Herned. Hollandi	„	40.90—41.20	„ „Mootornafta“	„	10.—
Riis, Burma II.	„	35.40—35.70	Rhigi turbatööstus: „Turvas“	1000 kg.	12.85
Kartulid, eksport	„	6.00—6.25	Põlevkivipiigi franko j. Kohtla	100 kg.	11.25
„ piirituse	„	4.00—5.00	Raud, sordi	„	16.80—18.80
Kartulitärklis „Superieur“	„	41.20	„ vits	„	19.55—29.55
Siirup, kartuli, 42%o	„	43.80	„ plekk	„	22.—28.—
Glükoos	„	42.70	„ plekk, tsingitud	„	34.75—38.50
Või, eksport, I sort	1 kg.	3.20—3.25	Raudtalad	„	16.—
Margariin, välismaa	„	1.17—1.22	Teras, vedru	„	27.50—30.50
„ kodumaa	„	1.09—1.26	„ tõõriistade	„	73.25—85.40
Kaseiin, Eesti	100 kg.	75—78	„ talla, ree	„	18.30
Juust „Schweitsi“, kodumaa	1 kg.	1.70—1.80	Inglismaa	„	545.——550.—
Munad, eksport I s (kast 1440 tk.)	kast	—	Seetina	„	53.40—57.95
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.60—1.80	Vaskplekk, punane	„	210.—
„ Inglise	„	1.35—1.45	„ valge	„	200.—
„ Ameerika	„	—	Tsinkplekk	„	90.——91.50
Kohv, Rio, Santos	„	2.70—2.80	Masinaõli, Vene	„	27.45—29.30
„ Kesk-Ameerika sordid	„	3.20—4.30	„ Poola	„	24.40—26.25
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseilon	„	5.20—5.65	„ Ameerika	„	29.90—31.70
„ „ Orange Pekoe, Java	„	4.70—5.30	„ mootori	„	35.40—42.70
„ „ Moning, Hiina	„	2.55—2.80	„ Poola	„	32.95—34.80
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	—	„ auto	„	39.65—103.70
„ „ „ Tshehhosl.	„	35.30—35.50	„ Poola	„	36.60—45.75
„ „ „ Vene	„	—	Linaseemneõli	„	98.00
Suhkur, peenike, valge, Poola	„	34.80—35.00	Värnits	„	101.00
Sool, lahtine, Vene, franko jag. jaam	„	—	Tsilindriõli, Ameerika 280 ^o	„	31.10—36.60
„ „ „ Narva ja Erboska	„	3.35—3.40	„ 3200	„	45.75—54.90
„ „ „ Saksam.	„	3.40—3.66	Nafta, Vene	„	13.10—14.—
Heeringad, Yarmouth, Matties	tünn	44.00—50.00	„ Ameerika	„	11.90—13.30
„ „ „ Matfulls	„	48.00—54.00	„ Poola	„	11.90
Heeringad, Schoti Matties	„	51.00—53.00	Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid	„	15.—16.20
Heeringad, Schoti Matfulls	„	55.00—57.00	„ Am., sistern. ja vaadid	„	15.—16.20
Heeringad, Norra	„	30.—	Bensin, Vene	„	41.60—43.00
Heeringad, Islandi	tünn	25.—	„ Ameerika	„	43.—
Liha, sea, I sort	1 kg.	0.96—1.00	Eesti traktorbensiin	„	16.20—17.30
			„ jübensiin autode jaoks	„	29.—
			Bensiin Poola	„	43.—
			Peasooda, kodumaa	„	10.40

Seebikivi 720/0	100 kg.	27.45—30.—
Värvid, nigros., veessulav, välism. 1 kg.		5.50
" tsinkvalge, välism.	"	0.80
" tinavalge, ...	"	0.92
" ooker, ...	"	0.18—0.26

Tallinna börsi kursisedel.

Väetisained,		
salpeeter, Norra 100 kg.	tünn	—
" Tshiili 75 "	kott	—
" superfosfaat 18—200/0 100 kg.	"	—
" thomasjahu 16—170/0 100 kg.	"	—
" kaalisool 300/0, 100 kg.	"	—
" kaaliit 120/0	"	—
Vävelhapuammoniaak 75 kg.	kott	—
Lubjalämmastik 100 kg.	"	—
Vosvoriit, Eesti 25—270/0 100 kg.	"	—
Eesti rikast. vosvoriit 25—270/0	"	—
Paber, rotaatsiooni	100 kg.	24.40
Tsement, Portland, Kunda		
pütt 170 kg.	tünn	8.90
Tsement, Aseri	"	—
Kriit, toores	100 kg.	—
" pestud	"	7.—7.50
Asfalt	"	7.25
Kivitärv, välismaa	"	—
Puutärv	"	—
Lubi	"	2.62—3.05
Kips, tükkides franko vagun		
" Irboska 1000 kg.		15.25
" jahvatatud	"	24.40
" krohvimise	"	36.60—42.70
Tellisivid, I s., Rapla franko		
vagun Tallinn	1000 tk.	59.—65.—
Tullitükud, orig. kast (5000 toosi)		
mark „Baltika“ ja „Phoenix“		130.—
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresn. ihast, I s., ...	1 kg.	3.90—4.40
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	"	4.20—4.50
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	"	3.90—4.40

Liverpooli börs.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest 4 veebr. Ingl. pens (d) loko 10 33, märts. 10.13, mai 10.21, juuli 10.21, 5. veebr. Ingl. pens (d) loko 10.24, märts. 10.06, mai 10.14, juuli 10.14.

Prahid:

Lina		
Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh.	22/6
" — Ghent	1016 kg.	22/6
" — Dundee	"	32/6
" — Belfast	"	47/6
Takud		
Puumaterjalid	Standard	
Tallinn — London	" sh.	45/—
" — Hull	"	47/6
" — Dundee	"	41/—
" — Manchester	"	53/—54/—
" — Grangemouth	"	42/—
" — Belfast	"	55—57/6
" — Antwerpen ja Ghent	"	40/—
" — Rotterdam	tonn Hfl.	22.—
" — Amsterdam	"	23.—
Segakaup		
Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh.	12—25/—
" — London	1016 kg.	15—40/—
" — Stokholm	1000 kg. Rk.	10—30
Või		
Tallinn — Stettiin	või tünn sh.	1/6—
" — London	"	3/3—

		6. II.	7. II.	8. II.	9. II.	11. II.	12. II.
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
	O	3.74.50	3.74.50	3.74.15	3.74.15	3.74.15	3.74.15
1 dollar	M.	3.75.50	3.75.50	3.75.15	3.75.15	3.75.15	3.75.15
	T.	—	—	—	—	—	—
London	O.	18.16	18.16	18.17	18.17	18.16	18.16
	M.	18.21	18.21	18.22	18.22	18.21	18.21
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	88.90	88.90	88.80	88.85	88.80	88.80
100 S. riigim.	M.	89.50	89.50	89.40	89.45	89.40	89.40
	T.	—	—	—	—	—	—
riels ngi	O.	9.40	9.41	9.41	9.40	9.40	9.39
	M.	9.45	9.46	9.46	9.45	9.45	9.44
Stoknoim	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	100.10	100.15	100.10	100.10	100.05	100.05
100 Rootsi kr.	M.	100.70	100.75	100.70	100.70	100.65	100.65
	T.	—	—	—	—	—	—
Kopenh.	O.	99.80	99.85	99.90	99.90	99.80	99.80
	M.	100.40	100.45	100.50	100.50	100.40	100.40
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	99.70	99.75	99.80	99.80	99.70	99.70
100 Norra kr.	M.	100.40	100.45	100.50	100.50	100.40	100.40
	T.	—	—	—	—	—	—
Pariis	O.	14.65	14.65	14.65	14.60	14.60	14.60
	M.	14.90	14.90	14.90	14.85	14.85	14.85
100 Prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	150.—	150.—	149.85	149.85	149.85	149.85
Amsterd.	M.	150.80	150.80	150.65	150.65	150.65	150.65
	T.	—	—	—	—	—	—
100 flo. riini	O.	72.10	72.10	72.10	72.05	72.10	72.05
	M.	72.60	72.60	72.60	72.55	72.60	72.55
Riia	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.—	72.05	72.—	72.—	71.95	71.95
100 latti	M.	72.60	72.65	72.60	72.60	72.55	72.55
	T.	—	—	—	—	—	—
Zürich	O.	72.—	72.05	72.—	72.—	71.95	71.95
	M.	72.60	72.65	72.60	72.60	72.55	72.55
Helv fr	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	52.05	52.05	52.05	52.05	51.95	52.—
Brüssel	M.	52.55	52.55	52.55	52.55	52.45	52.50
	T.	—	—	—	—	—	—
100 belgat	O.	19.60	19.60	19.60	19.60	19.60	19.55
	M.	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—	19.95
Milano	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	19.60	19.60	19.60	19.60	19.60	19.55
100 liiri	M.	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—	19.95
	T.	—	—	—	—	—	—
Praha	O.	11.10	11.10	11.10	11.05	11.05	11.05
	M.	11.30	11.30	11.30	11.25	11.25	11.25
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	52.60	52.65	52.50	52.50	52.50	52.55
100 Austr. sh.	M.	53.20	53.25	53.10	53.10	53.10	53.15
	T.	—	—	—	—	—	—
Budapest	O.	65.25	65.30	65.20	65.20	65.20	65.20
	M.	65.95	66.—	65.90	65.90	65.90	65.90
Varssavi	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	41.60	41.60	41.60	41.60	41.60	41.60
100 slotti	M.	42.80	42.80	42.80	42.80	42.80	42.80
	T.	—	—	—	—	—	—
Kaunas	O.	36.95	36.95	36.90	36.90	36.90	36.90
	M.	37.55	37.55	37.50	37.50	37.50	37.50
100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	192.25	192.25	192.25	192.25	192.25	192.25
Moskva	M.	193.75	193.75	193.75	193.75	193.75	193.75
	T.	—	—	—	—	—	—
100 rubla (tshekk)	O.	72.65	72.65	72.70	72.70	72.65	72.65
	M.	73.25	73.25	73.30	73.30	73.25	73.25
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.65	72.65	72.70	72.70	72.65	72.65
100 guld-nat	M.	73.25	73.25	73.30	73.30	73.25	73.25

PIKALAENU PANK

TALLINN, HARJU TÄN. nr. 55

Panga ülesandeks on anda laene

põllumajandusele, tööstusele, ehitustegevusele, laevandusele, omavalitsustele ja ühistegelistele ühingutele:

— mitmesugustel kindlustustel 6 kuust kuni 5 aastani ja kinnisvarade hüpotekaarsel pantimisel 5 aastast kuni 20 aastani. Pank võtab laenude pealt 9% intresse aastas.

Panga Keskasutuse asukoht on Tallinnas, kuid Pank tegutsseb kogu Vabariigis oma volinikkude kaudu Eesti Panga osakondades: Tartus, Pärnus, Valgas, Viljandis, Petseris, Paides, Narvas, Haapsalus, Rakveres, Kuresaares, Võrus.

TULGE LEIPZIGI

KEVAD-MESSILE 1929.

ALGUS 3. MÄRTSIL.

SEE ON TEILE TULUTOOV!

Mustrimess	3. - 9. märtsini.
Suur tehniline ja ehitusmess	3. - 13. märtsini.
Tekstiilmess	3. - 7. märtsini.
Jalanõude- ja nahamess	3. - 6. märtsini.

Kõik teated saate kiiresti postiga

LEIPZIGI MESSIJUHATUSELT, LEIPZIGIS.

Hinnaalandus Eestist messile sõitjale: Eesti raudteedel 50% hinnaalandust. Tallinna—Stetiini vahel sõitvatel laevadel „Stettiner Dampfer Companie A.-G.“ — 10%; Saksamaal sõiduplaani järele sõitvatel rongidel 25%. Piletite müük Eesti Reisibüroo kaudu Tallinnas, Pikk t. 6. — Lähemaid teateid annab auametlik esindus Eestis.

Firma WILHELM BORCHERT, TALLINNA, VENE TÄN. 40, telef. 19-29.

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Vastutav toimetaja H. Antõ.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk tän. 2